

ШХТГА АЪЗО ДАВЛАТЛАР ТРАНСПОРТ ВАЗИРЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

Тошкентда 15 ноябрь куни Шанхай ҳамкорлик ташкилоти (ШХТ)-га аъзо давлатлар транспорт вазирларининг олтинчи кенгаши бўлиб ўтди.

Кенгаш ишида Ўзбекистон Республикаси, Қозоғистон Республикаси, Хитой Халқ Республикаси, Қирғизистон Республикаси, Россия Федерацияси, Тожикистон Республикаси транспорт маҳкамалари раҳбарлари, шунингдек, ШХТ Бош котибининг ўринбосари А.Носиров иштирок этди.

Кенгаш Ўзбекистон Республикаси ташқи иқтисодий алоқалар, инвестициялар ва савдо вазири Э.Ғаниев раислигида ўтди.

ШХТга аъзо давлатлар ҳамкорлиги барча йўналишлар, шу жумладан, транспорт соҳасида ҳам самарали ривожланмоқда. Президентимиз Ислом Каримов таъкидлаганидек, транспорт коммуникацияларини ривожлантириш тинчлик ва барқарорликни таъминлаш, иқтисодийни юксалтириш ҳамда фаровонликка эришишда муҳим ва ҳал қилувчи аҳамиятга эга.

Тадбирда ШХТ доирасида транспорт соҳасидаги кўп томонлама ҳамкорлиқнинг бугунги аҳволи ва уни ривожлантириш истиқболлари

ҳақида фикр алмашилди.

Тадбир иштирокчилари ШХТ Давлат раҳбарлари кенгашининг шу йил 13 сентябрь куни бўлиб ўтган мажлисида транспортни ва минтақавий транспорт коридорларини ривожлантириш борасида эришилган келишувларнинг сўзсиз амалга оширилишини таъминлашга алоҳида эътибор қаратилаётганини таъкидлади.

ШХТга аъзо давлатлар ҳукумат раҳбарлари (Бош вазирлари)нинг бўлиб ўтадиган мажлисида ШХТга аъзо давлатлар ҳукуматлари ўртасида автомобилда халқаро ташувлар учун қулай шароит яратишга оид битимни имзолашга тайёрлаш транспорт соҳасидаги кўп томонлама ҳамкорлиқнинг муҳим вазифаси экани ҳамда бу битим минтақада автомобиль қатновини ривожлантириш, ташкилотга аъзо давлатларнинг транспорт салоҳиятини, ўзаро савдо-сотик ҳамда инвестициялар ҳажмини оширишга хизмат қилиши қайд этилди.

(Давоми 2-бетда.)

18-noyabr — O'zbekiston Respublikasining Davlat bayrog'i qabul qilingan kun

ШОН-ШАРАФ ВА ҒУРҮР ТИМСОЛИ

Миллий давлатчилигимиз тарихининг барча даврларида байроқ Ватан тимсоли сифатида ҳамиша азиз ва муқаддас саналган. Хусусан, Амир Темур салтанатида давлат рамзларига алоҳида эътибор берилган. Соҳибқирон жанг майдонида бир лашкар омон қолса ҳам у Ватани байроғини баланд тутсин, деб фармон берган. Чунки жангу жадалларда байроқнинг қулаши ёки душман қўлига ўтиши мағлубият белгиси, деб қабул қилинган. Шайх Нажмиддин Кубронинг юрт озодлиги йўлидаги тенгсиз жасорати барча авлодларга ибрат намунаси бўлиб келаётганининг боиси ҳам шунда.

Ватанимиз мустақилликка эришгач, 1991 йилнинг 18 ноябрида Президентимиз Ислом Каримов ташаббуси билан "Ўзбекистон Республикасининг Давлат байроғи тўғрисида"ги қонун қабул қилинди. Мазкур қонунда таъкидлаганидек, миллий байроғимиз давлат суверенитетининг рамзларидан биридир.

Шундан буён миллий байроғимиз халқаро миқёсда мамлакатимиз обрў-эътиборини, юртдошларимиз қалбида Ватанга муҳаббат, истиклол ғояларига садоқат туйғуларини мустаҳкамлашда муҳим восита бўлиб хизмат қилмоқда.

(Давоми 2-бетда.)

ТАЪЛИМ СИФАТИГА ЭЪТИБОР

Президентимиз Ислом Каримов раҳнамолигида мамлакатимиз таълим тизимида олиб борилаётган кенг қўламли ислохотлар самарасида таълим сифати ва самарадорлиги тобора ошмоқда.

Бухоро муҳандислик-технология институтини қўшидаги 1-академик лицейда ёшларнинг пухта билим эгаллаши учун барча шароит яратилган. 1146 ўғил-қиз сабоқ олаётган таълим масканида дарслар ўқитишнинг самарали усуллари — кўргазмали

қурол ва янги инновацион технологиялардан фойдаланилган ҳолда ўтилоқда. Ўқувчиларнинг бўш вақтини мазмунли ўтказишга таъминлаш мақсадида фан, спорт, хунар тўғрисидаги ташкил этилган. Бой китоб фонди ва ўқув залига эга ахборот ре-

сурс маркази, компьютер, лингафон, мультимедиа, тренажёр хоналари, спорт зали ўқувчилар билан гавжум.

Суратда: Бухоро муҳандислик-технология институтини қўшидаги 1-академик лицейда.

Тоҳир ИСТАТОВ (ЎЗА) олган сурат.

ДАСТЛАБКИ ХУЛОСАЛАР ИЖОБИЙ

Педагогларнинг илк хулосаларига кўра, компетенциявий ёндашувга асосланган ДТС ва ўқув дастурлари келажакда ўз самарасини беради. Бунинг учун экспериментаторлар алоҳида фидойилик кўрсатган ҳолда лойиҳанинг камчилик ва ютуқларини кўрсатиб бериши, уни янада такомиллаштиришга оид амалий таклиф ва тавсияларни киритиши лозим.

3-бет

INSON KAMOLATI, BAXTI VA FAROVONLIGI QOMUSI

Ta'lim muassasalarida O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganligining 21 yilligiga bag'ishlab bayram tadbirlarini o'tkazish yuzasidan tavsiya

6-бет

ЎФИЛ

Онаизор ўзи билан ўзи узок олишди. Адоқсиз саволлардан толиққан жуссаси янаям зил тортгандай, зўрга ўрнидан кўзғалиб, халатини эгнига илганча ҳовлига чиққан ҳам эди, кўзи дарвозадан бўйнини эгиб кириб келаётган ўғлига тушди.

11-бет

ШХТГА АЪЗО ДАВЛАТЛАР ТРАНСПОРТ ВАЗИРЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

(Давоми. Боши 1-бетда.)

Кенгашда транспорт соҳасида ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантиришни давом эттириш, транспорт инфратузилмасини, хусусан, темир йўл транспорт объектларини қуриш ва фойдаланишга топшириш, транзит ташишлар ҳажмини кўпайтириш, юкларни темир йўл транспортида ташишда тарифларни оптималлаштиришга доир сиёсат ҳамда юкларга бандаргоҳларда ва чегарадан ўтишда ишлов беришда комплекс ставкаларни мувофиқлаштириш учун имкон қадар қулай шарт-шароит яратиш бўйича лойиҳаларни амалга ошириш орқали ҳамкорликни жадал ривожлантиришга алоҳида

этибор бериш тўғрисида келишиб олинди.

Шунингдек, ҳаво транспорти соҳасидаги ҳамкорликни янада ривожлантириш, чунончи, аэронавигация соҳасидаги ўзаро ҳамкорликни мустаҳкамлаш, халқаро аэропортларни ташкил қилиш ва бошқариш, истиқболда ШХТГА аъзо давлатлар ўртасида янги ҳамда иқтисодий жиҳатдан самарали авиайўналишларни шакллантириш бўйича тажриба алмашиш, минтақада янги халқаро интермодал логистика марказларини ташкил этиш ва фаолият кўрсатаётган марказлар имкониятларидан самарали фойдаланишга доир масалалар ҳам кўриб чиқилди.

ЎЗА

ҲУҚУҚИЙ БИЛИМЛАР — ҲАЁТИМИЗ ЧАРОҒБОНИ

Ёшларнинг ҳуқуқий маданиятини юксалтириш — демократик ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамиятини шакллантиришнинг асосий омили. Шайхонтохур туманидаги 254-мактабда Бош Қомусимизнинг 21 йиллигига бағишлаб «Конституция ва ёшлар» мавзусида мутахассислар иштирокида ўтказилган очик мулоқот ўқувчиларнинг ҳуқуқий онги ва маданиятини юксалтиришга хизмат қилгани билан аҳамиятли бўлди.

Тадбирда Бош Қомусимизнинг мазмун-моҳиятини пухта ўрганиш, унинг ҳаётиимиздаги аҳамияти, инсонпарварлик, демократик ва адолатпарварлик тамойилларини англашда асосан нималарга этибор қаратиш зарурлиги ҳусусида сўз борди. Савол-жавобларга бой тарзда ўтган мулоқот ўқувчиларнинг мамлакатимизда демократик давлат, эркин ва фаровон ҳаёт қуриш, инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш борасида олиб борилаётган ишларга нечоғлик дахлдорлик ҳисси билан яшаётганлигини кўрсатди.

Дилшод КАРИМОВ,
«Ma'rifat» мухбири

Б.РИЗОКУЛОВ
олган сурат.

Ота-оналаримиз фарзандини сафарга кузатаркан, албатта, «Эҳтиёт бўл!» деб уқтиради. Эҳтиёткорлик деганда кўркув ёки тортинчоқлик эмас, балки ҳушёрлик ҳамда атрофдагиларга дўстона муносабатда бўлиш назарда тутилди. Аммо глобаллашув тенденцияси шиддат билан одимлаётган мураккаб даврда халқимиз кўнига сингиб кетган бундай эзгу ўй ва маънавий намуналарини сақлаб қолишга эришиш осон кечмайди...

Тошкент шаҳридаги «Пойтахт» бизнес марказида Фуқаролик жамияти шаклланишини мониторинг қилиш мустақил институти томонидан Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Тараққиёт дастури кўмағида «Давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари ахборот хизматлари фаолиятини такомиллаштириш — жамоатчилик билан самарали ҳамкорликнинг муҳим омили» мавзусида ўтказилган республика семинар-тренингда ҳам бу ҳақда алоҳида сўз борди.

Семинар-тренингда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, Тошкент шаҳри ва вилоятлари ҳокимликлари, шунинг-

дек, қатор вазирлик ва идоралар ахборот хизмати ходимлари, соҳа мутахассислари ҳамда оммавий ахборот воситалари вакиллари қатнашди.

— Тадбирни ўтказишдан мақсад, — деди анжуман аввалида Фуқаролик жамияти шаклланишини мониторинг қилиш мустақил институти директори Э.Солиҳов, — ахборот соҳасини ислоҳ қилиш, сўз эркинлигини, давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари фаолиятининг очиклигини таъмин-

лаш ҳамда ахборот хизматларининг жамоатчилик ва ОАВ билан ўзаро алоқаларини ўрнатилган ўрнини ошириш, давлат органлари ахборот хизматлари вакилларининг назарий ва амалий кўникмаларини мустаҳ-

камлаш масалаларига этибор қаратиш ва Президентимиз Ислам Каримов ташаббуси билан ишлаб чиқарилган мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамиятини ривожлантириш концепциясида белгилаб берилган вазифарнинг амалдаги татбиғи ҳусусида атрофлича фикр алмашишдан иборат.

Тадбир давомида соҳанинг етакчи мутахассислари томонидан тайёрланган маърузалар тингланди.

Уларда асосий урғу — жойлардаги ахборот хизматлари фаолияти қай даражада йўлга қўйилгани, жараёндаги ютуқ ва камчиликлар, соҳа вакилларининг касбий маҳорати, этикаси ва самарали ҳамкорликнинг дол-

зарб жиҳатлари, жамоатчилик билан самарали ўзаро алоқанинг йўлга қўйилиши, пресс-релиз тайёрлаш, давлат ҳокимияти ва бошқарув органи расмий веб-сайтининг қонқарли ишлашини таъминлаш масалалари қиссий фактлар ёрдамида чуқур ва атрофлича таҳлил этилди. Шунингдек, юртимизда ахборот соҳасини ислоҳ этиш асослари, «Давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари фаолиятининг очиклиги тўғрисида»ги қонун лойиҳасининг Бухоро

бўйича жаҳон чемпионати бронза медали соҳиби Улғубек Алимов. — Эришган ғалабам шарафига майдон узра Ўзбекистон байроғи кўтарилганида қалбим чексиз фахрга тўлди. Мустақиллик шарофати, Президентимиз раҳнамолигида спортни ривожлантиришга қаратилган улкан этибор тўғрисида давлатлар вакиллари орасида меҳнатим муносиб рағбатлантирилганидан, юртимиз номи тилга олинганидан бошим осмонга етди.

Давлатимиз байроғидаги ҳар қайси ранг, ҳар бир белги чуқур маъно-мазмунга эга. Улар миллий давлатчилигимиз тарихидаги эзгу ифодаларни, айни пайтда мамлакатимизнинг табиий, миллий ва маънавий хусусиятларини ўзида мужассам этган. «Ўзбекистон Республикасининг Давлат байроғи тўғрисида»ги қонунда миллий тимсолиимизни тасвирлаш ва ўрнатишга оид ранглик-схематик тартиблар белгиланган.

Байроқдаги мовий ранг — муссаффо осмон ва тинч сув еру кўкдаги ҳаёт манбалари ифодаси. Оқ ранг тинчлик ва поклик рамзи сифатида давлатимиз ошадиган доvonларга йўл очди. Яшарли ва янгилиниш тимсоли бўлган яшил ранг юртимизнинг гўзал табиғига қиёсдир. Қизил чизиқлар эса томиримизда жўшиб оқаётган аждодлар қони — ҳаётини қудрат ва бардавомлик нишонасидир.

Янги ой юртимиздаги тинчлик ва фаровонликни, айни пайтда давлатчилигимиз тарихида янги давр бошланганини ёрқин акс эттиради. Унинг ёнида саф тортиган 12 юлдуз эса беғуборлик, мукаммаллик, донишмандлик каби сифатлар ифодасидир.

Зиёдулла ЖОНИБЕКОВ,
ЎЗА шарҳловчиси

АХБОРОТ МАРКАЗИ — «ОЛТИН КЎПРИК»

дек, қатор вазирлик ва идоралар ахборот хизмати ходимлари, соҳа мутахассислари ҳамда оммавий ахборот воситалари вакиллари қатнашди.

— Тадбирни ўтказишдан мақсад, — деди анжуман аввалида Фуқаролик жамияти шаклланишини мониторинг қилиш мустақил институти директори Э.Солиҳов, — ахборот соҳасини ислоҳ қилиш, сўз эркинлигини, давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари фаолиятининг очиклигини таъмин-

ва Самарқанд вилоятларида синовдан ўтказишга оид ҳуқуқий эксперимент, қолаверса, бу борада олиб бориладиган мониторинг янқуларини ҳусусида ҳам алоҳида тўхталиб ўтилди.

Семинар якунида тадбир иштирокчиларига БМТнинг Тараққиёт дастури лойиҳаси «Маҳаллий бошқарув тизимини қўллаб-қувватлаш: фуқаролик иштироки ва ҳамкорлиги» доирасида ахборот хизмати вакиллари учун тайёрланган амалий қўлланма тақдироти ҳам бўлиб ўтди.

Тадбирда жойларда ишлайётган ахборот марказлари янада фаолликка чорланди, улар мурожаат этганларга фақатгина ҳисобот ёки рақамларни олиб, тарқатувчи эмас, балки бевосита давлат ҳокимияти ва бошқарув органларининг кенг жамоатчилик ҳамда ОАВ билан боғловчи «олтин кўприк» экани таъкидланди.

Зоҳиджон ХОЛОВ,
«Ma'rifat» мухбири

Пиру бадавлатларимиз қатъиятли, қўлида касб-хунари бор, кўзидан ўт чақнаб турган йигитларни кўрганда «Заб йигит экан-да!» деб қўяди. Халқаро майдонларда фан, маданият ва спорт соҳаларида барча тенгдошларидан устун келиб, юртимиз доврўгини дунёга таратаётган ёшлардаги шижоатни кўриб, ҳавас қиламиз, фахрланамиз. Шубҳасиз, бу қатъият, ғайрат уларнинг ўзига, билимига, амалига бўлган мустаҳкам ишончининг ифодасидир. Бугун юртимизда ана шундай эркин фикрли, эгаллаган билимларини амалда қўллай оладиган, ташаббускор, киришувчан, ҳар қандай вазиятни реал баҳолайдиган, кенг дунёқарашли ёшларни тарбиялаш бош мақсадимизга айланди.

Тобора глобаллашиб бораётган шиддаткор давримизда бундай юксак мақсадга эришиш учун таълим тизими мунтазам ислоҳ этилиб, жаҳон талабларига тўлиқ жавоб берадиган дастурлар ҳаётга татбиқ этилаётди. Айни кунларда режа асосида республика миқёсидаги 28та умумтаълим мактаби, 14та академик лицей ва 14та касб-хунари коллежида синовдан ўтказилаётган умумтаълим фанлари бўйича узлуксиз таълимнинг компетенциявий ёндашувга асосланган давлат таълим стандартлари ва ўқув дастурлари лойиҳалари ҳам шу мақсадга қаратилган.

Умумий ўрта таълимнинг узвийлаштирилган ДТС ва ўқув дастурлари тажриба-синовини мувофиқлаштирувчи гуруҳ томонидан Қарши шаҳридаги 11-умумий ўрта таълим мактаби ўзбек тили фанидан республика тажриба-синов майдончаси этиб белгиланган. 2010 йили Қарши шаҳар халқ таълим муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими томонидан «Ўзбек тилини ўрганамиз» мавзусида ўтказилган кўрик-танловда мазкур мактаб ўқувчилари фахрли 1-ўринни қўлга киритди. 2012-2013 ўқув йилида мактабнинг 5-синф ўқувчиси Ирода Очилова, 7-синф ўқувчиси Хуршида Хурсанова билимлар беллашувининг шаҳар босқичида ўзбек тили фанидан 1-, вилоят босқичида 2-ўринни эгаллади. 9-синф ўқувчиси Азиза Рўзиқулова фан олимпиадасининг вилоят босқичида 1-ўринни қўлга киритди. Албатта, бу каби ютуқлар ўз ўзидан бўлаётгани йўқ. Бунинг замирида айни пайтда тадқиқот ишларини олиб бораётган малакали ўзбек тили фани ўқитувчиси Шоҳсанам Одаева ҳамда тажрибали муаллима Барно Мамаева, ёш ўқитувчилар Ҳамида Наримонова, Дилноза Халилованинг заҳматли меҳнатлари ётибди. Тажриба дарслари учун муассасада махсус фан хонаси ажратилган.

Айтиш жоизки, янги ўқув дастурлари лойиҳаси

ўқувчиларнинг эгаллаган билим, малака ва кўникмаларидан амалда самарали фойдалана олиш ла-

аллар билан пухта танишиб чиқдик. Мактабимизда 20 дан зиёд миллат ва элатларнинг фарзандлари таълим-тарбия олади. Улар дини, ирқи ва ижтимоий келиб чиқишидан қатъи назар Ўзбекистон фуқаролари — бизнинг фарзандларимиз. Шундай экан, ўқувчилар энг биринчи навбатда давлат тилини мукамал билишлари шарт. Бу биз педагоглар зиммасига катта масъулият юклайди. Дастурга биноан ўзбек тили фанидан етакчи компетенциялар коммуникативлик, лингвистик, тишунослик каби лаёқатлардан иборат. Яъни, бугунги ўқувчи

режада белгиланган назорат ишлари фан ўқитувчилари ва метод- бирлашма раҳбари томонидан амалга оширилаяпти. Жараёнга кенг педагогик жамоатчилик ва мутахассислар жалб этилгани тажриба-синов чоғида дуч келинаётган муаммоларни ўз вақтида ҳал этиш, билдирилаётган таклиф ва тавсияларга биноан ўқитишни янада такомиллаштириб бориш имконини бераяпти.

Биринчи чорак якуни бўйича тайёрланган ҳисоботда ўзбек тили фанидан ўқув дастури лойиҳалари ўқувчи қобилияти, ёши, психологик хусусиятлари ва физиологик ривожлани-

Jarayon

лумотларни, нутқий қурилмаларни оғзаки ва ёзма нутқда қўллай олдилар. Эгаллаган билимларидан дарс жараёнида ва уй вази-фасини бажаришда фойдаланиш кўникмаси сезиларли даражада яхшиланди.

Самарадорликни янада ошириш мақсадида тадқиқотчи ўқитувчилар «Матнлар билан ишлаш»да мавзуларга оид матн, ривоятлар, ўзбек шеърятидан намуналар, машқ ва топшириқлар бериш таклифини киритди.

Лингвистик компетенция:

- орфография;
- лексика;
- грамматика.

Лингвистик компетенцияни шакллантиришга оид адабий материаллар(матн, шеър, савол ва топшириқлар)ни ўзлаштиришда ўқувчилар 84 фоиз натижа кўрсатди. Мавзуларни тушунтиришда кўргазмалар ва кўрсатмалар қуроллар, қўшимча адабиётлар, слайдлардан фойдаланилди. Ўз навбатида, уй вази-фаларини бажаришда ўқувчилар газета ва журналларга, интернет материалларига мурожаат этгани маълум бўлди.

Экспериментаторлар фани чуқур ўргатиш учун дарсликда лексик мавзуларга боғланган ҳолда рангли расмлар, грамматик мавзулар юзасидан тушунчалар, жадваллар берилишини таклиф этишмоқда.

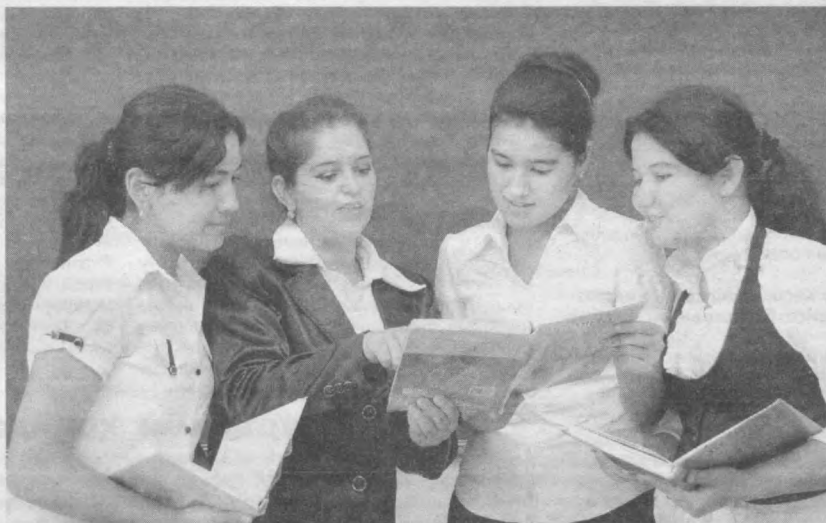
Ижтимоий лингвистик (нутқий вазиятдан келиб чиққан ҳолда керакли лингвистик шакл, ифода воситаларидан фойдаланиш) компетенция бўйича ўқувчиларнинг ёши ва психофизиологик хусусиятларига мос, тарбиявий аҳамиятга эга адабий материаллар берилиши ёки грамматик (эгалланган билимларнинг амалий имкониятларидан ўринли фойдалана олиш) қобилиятини ривожлантиришга доир мисолларни буюк алломаларимизнинг ҳикматли сўзларидан олиш таклифлари билдирилди.

Педагогларнинг илк хулосаларига кўра, компетенциявий ёндашувга асосланган ДТС ва ўқув дастурлари келажақда ўз самарасини беради. Бунинг учун экспериментаторлар алоҳида фидойилик кўрсатган ҳолда лойиҳанинг камчилик ва ютуқларини кўрсатиб бериши, уни янада такомиллаштиришга оид амалий таклиф ва тавсияларни киритиши лозим. Зеро, бу баркамол авлод таълим-тарбияси йўлидаги муҳим синов босқичидир.

Ўқтам МЕЙЛИЕВ,
«Ma'rifat» мухбири

ДАСТЛАБКИ ХУПОСАЛАР ИЖОБИЙ

компетенциявий ёндашувга асосланган янги ДТС ва ўқув дастурлари тажриба-синовдан ўтказилмоқда

ёқатини ҳам шакллантиришни назарда тутати. Шу боис тажриба жараёнида машғулотларнинг амалий аҳамиятини ошириш, болаларнинг оғзаки ва ёзма нутқини ривожлантириш, сўзлар талаффузи устида ишлашга, диалоглар ташкил этишга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

— Дастурнинг мазмун-моҳияти, ундан кўзланган асосий мақсадларни чуқур англамай туриб, синов жараёнида қутилган натижага эришиб бўлмайди, — дейди «Йилнинг энг яхши фан ўқитувчиси—2012» кўрик-танловининг вилоят босқичи ғолиби Шоҳсанам Одаева. — Ўқув йили бошида Республика таълим маркази мутахассислари иштирокида ўтказилган ўқув-семинарда қатнашиб, зарур тавсияларни олдик. Методик кўрсатма ва мультимедиа матери-

ертага давлат тилида бурро сўзлашни, мuloqotga киришиш ва ёзишни мукамал эгалласа, дастур амалда ўзини оқлайди. Шу мақсадда дарсларда «Кластер», «Ақлий ҳужум», «Таълимий ўйинлар», «Топкирлар баҳси», «Ким тўғри ва тез топади?», «Тушунчалар таҳлили», «Синквейн», «Фидбек», «Бинго», «Муаммоли вазият» сингари амалий билимларни ривожлантирувчи илгор педагогик технологиялардан кенг фойдаланишга интилаяпмиз.

Мактабда тажриба-тадқиқот жараёнини сифатли ташкил этиш мақсадида вилоят халқ таълими бошқармаси, педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, Қарши шаҳар ХТМФМТЭ бўлими масъуъл ходимлари иштирокида давра суҳбатлари ташкил этилмоқда. Тақвим-мавзу

шига мувофиқ ёки номувофиқлиги, мавзулар кетма-кетлиги, узвийлиги, фанлараро боғлиқлиги, мавзуларнинг ўзлаштирилишида амалга оширилган ишлар, юзага келган қийинчиликлар ва уларни бартараф этиш йўллари, тажриба-синов синфлари ва назорат синфлари компетенциявий даражасига қўйиладиган минимал талабларнинг бажарилиши, мавзуларнинг ўзлаштирилиш даражаси қиёсий таҳлил этилди.

Мисол учун, 8-синфларда чорак давомидаги кузатувлар куйидаги натижаларни кўрсатди: коммуникатив компетенция:

- адабиёт ўқиш;
- фикрни оғзаки баён қилиш;
- фикрни ёзма баён қилиш.

Ўқувчилар адабиёт ўқиш материаллари бўйича асосий ахборотларни ва маъ-

Yangiliklarda yurt nafari

❖ Андижон вилоятининг Жалакудук туманида 2013-2014 йилда умумтаълим мактаблари битирувчиларини таълимнинг кейинги босқичига жалб этиш, таълим сифати ва самарадорлигини ошириш масалаларига бағишланган амалий семинар бўлиб ўтди.

Вилоят халқ таълими бошқармаси ташаббуси билан ташкил этилган тадбирда туман ва шаҳарлар халқ таълими муассасалари фаолиятини методик таъминлаш ва ташкил этиш бўлими ташхис марказлари раҳбарлари, умумтаълим мактаблари психологлари иштирок этди.

— Мазкур тадбир ўқувчиларни бошланғич синфдан бошлаб аниқ бир касб-хунарга йўналтириш, уларнинг қизиқиши ва интилишини қўллаб-қувватлашга қаратилган, — дейди вилоят халқ таълими бошқармаси ташхис маркази раҳбари Иброҳимжон Мамараҳимов. — Семинарда бу борадаги ишлар самарадорлигини янада ошириш бўйича вазифалар белгилаб олинди.

Тадбир доирасида тумандаги умумтаълим мактаблари ўқувчилари томонидан қўлда тайёрланган буюмлар кўргазмаси ташкил этилди.

❖ Урганчда Зулфия номидаги Давлат мукофоти танловининг Хоразм вилояти босқичи бўлиб ўтди.

Танловнинг вилоят босқичида 60 нафар қиз фан, таълим, маданият, адабиёт ва санъат йўналишлари бўйича ўз билимларини синовдан ўтказди. Тадбир доирасида иштирокчиларнинг тасвирий санъат, хунарамандчилик, тикувчилик, зардўзлик, тўқувчилик, қўлқопчилик йўналишларида тайёрлаган ижод намуналари кўргазмаси ўтказилди. Унда муаллимларнинг ўз тенгдошлари, юртимиз ёшларининг ҳаёти ва уларга яратилган кенг шaroитлар, ёшларимиз эришяётган улкан муваффақиятлар тўғрисида ҳикоя қилувчи турли жанрдаги бадиий ижод намуналари эълон қилинган газета-журналлар, илмий-тадқиқот ишлари жамланган рефератлар ҳам намойиш этилди.

Ўз йўналишларида голиб деб топилган қизлар танловнинг республика босқичига йўлланма олди.

❖ Жиззах енгил саноат касб-хунар коллежида атроф-муҳит муҳофазасига бағишланган тадбир бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Экологик ҳаракати вилоят бўлими, вилоят табиати муҳофазаси қилиш қўмитаси, ўрта махсус, касб-хунар таълими бошқармаси ҳамкорлигида ташкил этилган тадбирда соҳа мутахассислари, ўқитувчи ва ўқувчилар иштирок этди. Унда Ўзбекистон Республикаси Конституцияси 55-моддасида "Ер, ер ости бойликлари, сув, ўсимлик ва ҳайвонот дунёси ҳамда бошқа табиий захиралар умуммиллий бойликдир, улардан оқилона фойдаланиш зарур ва улар давлат муҳофазасидадир" деб белгиланган ҳуқуқий асоснинг мазмун-моҳияти ва унинг ҳаётиимиздаги аҳамияти атрофлича муҳокама қилинди.

— Табиати асрашда амалга оширилаётган чора-тадбирлар, уларнинг аҳамияти ва самарадорлигини янада ошириш борасида ёшлар кўпроқ билим ва тушунчага эга бўлиши муҳимдир, — дейди Ўзбекистон Экологик ҳаракати вилоят бўлими раҳбари Равшан Ҳидоятлов. — Айни пайтда бутун дунёда гоят долзарб аҳамият касб этаётган бу масалага бизнинг Конституциямизда алоҳида эътибор берилган.

❖ «Йил аёли — 2013» республика кўрик-танловининг Тошкент вилояти босқичида 12 нафар аёл ўз билим ва маҳоратини намойиш этди.

«Йил аёли» кўрик-танлови хотин-қизларнинг касбий, ҳуқуқий ва иқтисодий билимини, ижодий ва интеллектуал салоҳиятини янада юксалтириш ҳамда уларни рағбатлантиришда муҳим аҳамият касб этмоқда.

— Мазкур танлов оила юмушлари, фарзандлар тарбияси билан бир қаторда меҳнатда ҳам муайян ютуқларга эришяётган фаол аёлларни қўллаб-қувватлаш ва уларнинг ижтимоий мавқеини янада юксалтиришга хизмат қилмоқда, — дейди Тошкент вилояти ҳокимининг ўринбосари, вилоят хотин-қизлар қўмитаси раиси Сайёра Фаизиева. — Тадбирда турли соҳаларда меҳнат қилаётган аёлларнинг иштирок этаётгани унга қизиқишини янада оширмоқда. 2013 йилги танлов иштирокчилари 2012 йилга нисбатан анча кўп бўлгани бундан далolatдир.

Жанурий натижага кўра, Қибрайдаги металл черепицалар ишлаб чиқарадиган «Мега импорт плюс» масъулияти чекланган жамияти раҳбари Малика Қодирхонова голибликни қўлга кириштириб, танловнинг республика босқичида иштирок этиш имкониятини қўлга кириштириб.

ЎЗА ва махсус мухбирларимиз йўллаган материаллар асосида тайёрланди.

Болалар ижодида юрт жамоли

Чилонзор туманидаги 8-болалар музика ва санъат мактабида Халқ таълими вазирлиги ва «Баркамол авлод» республика болалар техник ижодиёт маркази ҳамкорлигида ўқувчи-ёшлар иштирокида «Комусимиз бахш этар қувончу шодлик, ундан юртда равнақ, ободлик!» шиори остида республика фотосуратлар кўрик-танловининг якуний босқичи ўтказилди.

Унда иқтидорли ёш фотосуратчилар уч йўналиш бўйича беллашишди. Танлов натижаларига кўра, «Азалий ва бокий қадриятлар» йўналиши бўйича Юнусобод туманидаги 80-мактаб ўқувчиси Бахтинур Тагирев, «Ватан обод, ҳаёт фаровон» йўналиши бўйича Навоий вилояти Навбахор туманидаги 5-мактаб ўқувчиси Ҳабибулла Ҳазратов, «Бетакорро лаҳзалар» йўналиши бўйича Сирдарё вилояти Боевут туманидаги 40-мактаб ўқувчиси Хулкар Холматова 1-ўринни қўлга киритди. Умумжамоа ҳисобида Самарқанд вилояти жамоаси биринчи, Тошкент шаҳри вакиллари иккинчи ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси ўқувчилари учинчи ўринга муносиб топилди.

Моҳичеҳра ЛАТИПОВА,
«Ma'rifat» мухбири

Қандли диабетга қарши хайрия акцияси

Мамлакатимизда аҳоли саломатлигини муҳофазасида қилиш борасида амалга оширилаётган ислохотлар негизида соғлом авлодни вояга етказишдек эзгу мақсад мужассам. Бунда давлат ташкилотлари билан бир қаторда нодавлат ташкилотларнинг ҳам ўз ҳиссаси борлиги қувонарли.

«Обод турмуш йили» Давлат дастури доирасида «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси бемор болалар ҳамда кам таъминланган оила фарзандларига амалий кўмак бериш, уларни моддий ва маънавий жиҳатдан қўллаб-қувватлаш, оилада тиббий маданиятни ошириш, аёллар соғлигини мустахкамлаш мақсадида қатор

тадбирларни амалга ошириб келмоқда. Жумладан, 14 ноябрь — «Халқаро қандли диабетга қарши кураш кунини» муносабати билан ўтказилган хайрия акцияси давомида Тошкент вилоятида истиқомат қилувчи 20 нафар бемор болага дори воситалари ва совғалар топширилди.

Дилшод КАРИМОВ,
«Ma'rifat» мухбири

Ахборот эркинлигини таъминлаш йўлида

Миллий матбуот марказида Иқтисодий вазирлиги, Давлат божхона, Солиқ ва Статистика қўмиталари томонидан «ОАВни зарур ахборот ва маълумотлар билан таъминлаш тизимини такомиллаштириш ва ахборотлар шаффофлигини таъминлаш масалалари» мавзусида матбуот анжумани ташкил этилди.

Айни пайтда Бухоро ва Самарқанд вилоятларида ҳуқуқий экспериментдан ўтказилаётган «Давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари фаолиятининг очиқлиги тўғрисида»ги қонун ҳам ижтимоий-иқтисодий, ижтимоий-сиёсий муаммоларнинг ечимини топиш юзасидан давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари олиб бораётган фаолиятдан фуқароларнинг хабардорлигини ошириш, мамлакатимизда демократик ислохотларни янада чуқурлаштириш ва фу-

қаролик жамиятини ривожлантиришга доир вазифаларни амалга оширишда фуқаролик жамияти институтлари, шунингдек, ОАВнинг ўрни ва ролини янада мустахкамлашга хизмат қилади. Анжуманда тизимда тезкорлик, аниқлик ва шаффофликни таъминлаш ҳамда фойдаланувчилар учун янада қўлайликлар яратиш мақсадида иштирокчи вазирлик ва қўмиталарнинг расмий веб-сайтлари орқали интерактив хизмат турларини кенгайтириш ва такомиллаштириш борасида амалга оширилаётган ишлар хусусида фикр юритилди. Хусусан, Солиқ қўмитасининг сайти орқали 12 турдаги, Статистика қўмитасининг сайти орқали 10 турдаги, Иқтисодиёт вазирлиги сайти томонидан эса 9 турдаги интерактив ва бошқа қатор электрон хизматлар йўлга қўйилган.

Назокат ХОЛМЕТОВА

Япония таълими ҳақида кўргазма

Пойтахтимизда «Японияда таълим» мавзусида кўргазма ташкил этилди. Нағоя университети томонидан Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Ўзбекистон — Япония маркази, Япониянинг юртимиздаги элчихонаси билан ҳамкорликда ташкил этилган кўргазмада ёшлар кунчиқар юрт таълими ҳамда ўқиш харажатларини қоплайдиган грантлар ҳақида маълумотларга эга бўлишди.

Кўргазмадан илм-фан юксак даражада ривожланган давлатда тахсил олиш шарт-шароитлари билан бирга, япон маданиятини акс эттирувчи канжи, яъни иероглифлар, елпигичлару киманолар жой олди.

— Кўргазмада миллатимизга хос санъат ва маданият намуналарини кўриб хурсанд бўлдим. Қўллаб ёшларнинг қизиқиби келаётгани қувончимни икки ҳисса кўпайтирди.

Унда Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари, Тошкент давлат педагогика университети, Ўзбекистон давлат маданият ва санъат институти талабалари қатнашди.

Икки мамлакат ўртасидаги таълим бўйича ҳамкорлик эътирофга сазовор, — дейди Ўзбекистон — Япония маркази вакили Яно Акари.

Бу йил учинчи бор ўтказилаётган тадбирда Цукуба, Уаседа, Нағоя, Кею ва Кюши, Осиё-Тинч океани университети хамда Япония халқаро дорилфундуни каби саккизта йирик университет иштирок этди.

Саидазиз АБЗАМОВ,
ЎЗДЖТУ талабаси

Очиқ эшиклар кунини

ОАВнинг ёшлар тарбиясида тутган ўрнига бағишланди

Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Маънавият ва маърифат марказида Ўзбекистон Миллий тикланиш демократик партияси Тошкент шаҳар кенгаши ижроия қўмитаси ҳамкорлигида «Оммавий ахборот воситаларининг ёшлар тарбиясида тутган ўрни» мавзусида «Миллий тикланиш» газетасининг очиқ эшиклар кунини тадбири ўтказилди.

Унда Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари, Тошкент давлат педагогика университети, Ўзбекистон давлат маданият ва санъат институти талабалари қатнашди.

Сўхбат давомида марказ директори Мурат Атамуратов, Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутаты Мавлуда Алимова, Тошкент шаҳар кенгаши ижроия қўмитаси девони раҳбари Даврон Сафаров ва бошқалар сўзга чиқиб, бугунги кунда мамлакатимизда ижодкор ёшларни қўллаб-қувватлаш борасида қатор ишлар олиб борилаётганлигини таъкидлашди.

Тадбир сўнггида «Миллий тикланиш» газетаси материаллари юзасидан йирилганлар билан савол-жавоб ўтказилди.

Парвина ОМОНОВА,
ЎЗДЖТУ талабаси

Ўзбекистон Миллий матбуот марказида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси томонидан фан доктори илмий даражасини бериш борасида олиб борилаётган чора-тадбирларга бағишланган матбуот анжумани бўлиб ўтди.

СИФАТ ВА САМАРА АСОСИЙ ЭЪТИБОРДА

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси раиси Ф.Баходиров ва бошқалар Президентимиз Ислоҳ Каримов раҳнамолигида барча соҳаларда бўлган каби илм-фанни ривожлантириш борасида ҳам амалга оширилаётган изчил ишлорлар юксак самаралар бераётганини таъкидлади.

Бу жараёнда давлатимиз раҳбарининг 2012 йил 24 июлда қабул қилинган "Олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар тайёрлаш ва аттестациядан ўтказиш тизимини янада такомиллаштириш тўғрисида"ги фармони муҳим омил бўлмоқда. Мазкур фармонга кўра, 2013 йилнинг 1 январидан мамлакатимизда халқроқ талаблар ва стандартларга мувофиқ диссертация ҳимоя қилиш ва фан доктори илмий даражасини бериш бўйича олий ўқув юртидан кейинги таълимнинг бир босқичли тизими жорий қилинди.

Айни пайтда янги тизимни амалиётга татбиқ этиш бўйича тизимли ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан, олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрлар ихтисосликларининг янги рўйхати тузилди. Олий аттестация комиссиясининг тегишли низомилари тасдиқланди. Фан доктори илмий даражасига талабгорларнинг илмий тадқиқот ва илмий-педагогик фаолият олиб боришга лаёқатини аниқлаш бўйича тест синавлари ва малакавий имтиҳонларни ўтказиш йўлга қўйилди.

Мамлакатимизда фан доктори илмий даражасини бериш жараёни аввалги тартибга қараганда анча соддалаштирилди. Масалан, тадқиқотчининг Олий аттестация комиссиясига топширадиган ҳужжатлари сони кескин қисқартирилди. Яъни, бу борада асосий эътибор сифатга қаратилмоқда. Фан доктори илмий даражасига талабгорлар нафақат ўз соҳасини яхши билиши, балки ҳар томонлама етук шахс бўлиши лозим.

Матбуот анжуманида журналистларни қизиқтирган саволларга батафсил жавоб қайтарилди.

рувчи 40 илмий кенгаш тузилди. Улар етакчи олий таълим ўқув юртилари ва илмий тадқиқот муассасалари ҳузурида фаолият кўрсатмоқда. Диссертациялар ҳимояси ҳақида эълон берилиши лозим бўлган нашрлар рўйхати тасдиқланди.

Олий аттестация комиссияси томонидан олий малакали илмий ва илмий-педагог кадрларнинг давлат аттестацияси жараёни барча босқичида ягона ёндашув ва холисликни таъминлаш юзасидан зарур чора-тадбирлар кўрилмоқда. Шу мақсадда аттестацияни амалга

оширишда Олий аттестация комиссияси низомилари талабларига қатъий риоя қилиш, фан доктори илмий даражасини берувчи илмий кенгашлар фаолиятини ташкил этиш, талабгорлар учун ихтисослик фанлари бўйича малакавий имтиҳонларни ўтказиш масалаларига бағишланган қатор амалий семинарлар ўтказилди.

Таъкидлаш лозимки, фан доктори илмий даражасини бериш жараёни аввалги тартибга қараганда анча соддалаштирилди. Масалан, тадқиқотчининг Олий аттестация комиссиясига топширадиган ҳужжатлари сони кескин қисқартирилди. Яъни, бу борада асосий эътибор сифатга қаратилмоқда. Фан доктори илмий даражасига талабгорлар нафақат ўз соҳасини яхши билиши, балки ҳар томонлама етук шахс бўлиши лозим.

Матбуот анжуманида журналистларни қизиқтирган саволларга батафсил жавоб қайтарилди.

А.ТАЙПАТОВ,
ЎЗА мухбири

ФАОП ВА ИЗЛАНУВЧАН ТАРҒИБОТЧИЛАР

Пойтахтимизда олий таълим муассасалари профессор-ўқитувчилари ўртасида "Илмнинг энг фаол маънавий тарғиботчиси" республика кўрик-танловининг якуний босқичи бўлиб ўтди.

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг биринчи ўринбасари Ф.Ризаев ва бошқалар Президентимиз Ислоҳ Каримов раҳнамолигида ёшларга жаҳон андозалари даражасида билим бериш,

уларнинг ижодий-интеллектуал салоҳиятини, маънавиятини юксалтириш, онги ва дунёқарашини турли гаразлар ахборотлар, миллий ҳаёт тарзимизга ёт зарарли таъсирлардан ишончли ҳимоялашга устувор вазифа сифатида алоҳида эътибор қаратилаётганини таъкидлади.

Халқроқ майдонда ғоявий, мафкуравий ва маънавий ҳужжатлар тобора кучайиб бораётган

ҳозирги мураккаб даврда маънавий-маърифий ишларни замона талаблари асосида ташкил этиш, ёшларни турли таҳдидлардан ҳимоя қилиш, юртдошларимизнинг дахлдорлик

туйғуси ва ижтимоий масъулиятини юксалтириш муҳим аҳамият касб этмоқда.

"Илмнинг энг фаол маънавий тарғиботчиси" кўрик-танловининг олий таълим муассасалари ўртасидаги босқичида 500 нафардан ортиқ профессор-ўқитувчи, маънавий-маърифий соҳада фаолият кўрсатаётган ходимлар иштирок этди. Улардан ўн уч нафари танловнинг якуний босқичида ўз би-

лим ва маҳоратини намойиш этди.

Танловда иштирокчиларнинг миллий ғоя тарғиботи ва маънавий-маърифий ишларга оид дастурларда бағишланган вазифалардан боғбарлиги, мамлакатимиз ва жаҳонда рўй бераётган воқеа-ходисаларни ёшларга етказишда кўргазмалар воситалар, замонавий ахборот-коммуникация технологияларидан унумли

фойдаланиши, тарғибот ишларидаги фаоллиги тегишли мезонлар асосида баҳоланди.

Танловда Тошкент давлат юридик университетининг «Давлат ҳуқуқи назарияси ва тарихи» кафедраси доценти Феруза Мухиддинова биринчи ўринга лойиқ топилди.

Н.УСМОНОВА,
ЎЗА мухбири

БОШЛАНҒИЧ ТАЪЛИМ ИСТИҚБОЛЛАРИ

Халқ таълими вазирлиги, Республика таълим маркази ҳамда Тошкент вилояти педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти ҳамкорлигида «Бошланғич таълимни такомиллаштириш истиқболлари: муаммо ва ечимлар» мавзусидаги амалий анжуман ва давра суҳбати бўлиб ўтди.

— 2013 йил 14 ноябрь куни Халқ таълими вазирлигининг «Умумтаълим мактабларида бошланғич таълимнинг самардорлигини ошириш тўғрисида»ги буйруғи эълон қилинди, — дейди вазирлигининг умумтаълим мактабларида ўқув-тарбия жараёнини ривожлантириши бош бошқармаси бошлиғи Йўлдош Асадов. — Буйруққа биноан мувофиқлаштирувчи ишчи гуруҳ «Бошланғич таълимни ривожлантириш дастури»ни ишлаб чиқди. Республикаимиздаги етакчи олимлар, педагоглар бошланғич таълим муаммоларини тадқиқ этишга жалб қилинади. Ушбу ишларда Қори Ниёзий номидаги Ўзбекистон педагогика фанлари илмий тадқиқот институти ҳамда марказий ва вилоят педагог кадрларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институтлари вакиллари беvosита иштирокига таянилади.

Тадбирда Тошкент вилоят ПҚҚТМО институти тингловчилари битирув-малакавий ишларини анъанавий ҳисобот тарзида эмас, портфолио усулида ҳимоя қилаётгани алоҳида эътироф этилди. Авваллари малакасини оширишга келган ўқитувчилар назарий маърузаларни тақдим қилиш билан сертификатларни кўлга киритган бўлса, эндиликда ҳар бир тингловчи ўзининг битирув портфолиосида бирор таълимий муаммонни кўтарди, унга ечим излайди, педагогик вазиятларни баҳолайди ва методик тажрибасини тақдим этади. Энг муҳими, ўқитувчи ижодий ишини ўзи билан мактабига олиб кетади ва дарсларида фойдаланади.

Давра суҳбатида, шунингдек, Тошкент вилоятидаги мактабларнинг бошланғич синф ўқитувчилари дарслик муаллифлари билан баҳсга киришди. Дарсликларни такомиллаштириш бўйича мунозарада ўқитувчилар фаол иштирок этишди.

Бошланғич таълим мутахассислари, ўқитувчилари тўпланган даврада таълимнинг пойдеворига доир ҳақиқий ҳолат муҳокама этилди ва, албатта, муаммоларга ечим топиш мақсадида тегишли тавсиялар қабул қилинди.

Насиба ЭРХОНОВА

ДИҚҚАТ, ТАНЛОВ!

«ИНСОН ҲУҚУҚЛАРИ ЖУРНАЛИСТ НИГОҲИДА»

Ўзбекистон мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликлари қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди, Омбудсман, Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон Республикаси миллий маркази, Фуқаролик жамияти шаклланишини мониторинг қилиш мустақил институти, Журналистлар ижодий уюшмаси, Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги билан ҳамкорликда мамлакатимизда инсон ҳуқуқ ва эркинликларини таъминлаш мақсадида амалга оширилаётган демократик, социал-иқтисодий, сиёсий-ҳуқуқий ислохотларни янада чуқурлаштириш жараёни босма оммавий ахборот воситаларида кенг ёритилишини ташкил этиш, журналистларнинг жамиятдаги фаоллигини ошириш, уларни қўллаб-қувватлаш мақсадида «Инсон ҳуқуқлари журналист нигоҳида» мавзусидаги ижодий танловни эълон қилади.

Танлов Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги Нодавлат нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятининг бошқа институтларини қўллаб-қувватлаш жамоат фонди кўмагида ўтказилади.

Танлов шартлари

Танловга 2013 йилнинг 1 январидан 2013 йилнинг 1 декабрига республика босма оммавий ах-

борот воситалари ва интернет нашрларида эълон қилинган, Инсон ҳуқуқлари бўйича умумжаҳон декларацияси, мамлакатимизда инсон ҳақ-ҳуқуқларини таъминлашга қаратилган қонун ҳужжатларининг мазмун-моҳияти ва уларнинг амал қилиши, инсон ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя қилишни таъминлаш, шахсини ҳар томонлама камол топтириш, ёшларнинг демократик фуқаролик жамияти барпо этишда фаол иштирок этиши учун зарур социал-иқтисодий, сиёсий-ҳуқуқий шароит яратишга қаратилган мавзудаги ахборот-таҳлилий, публицистик ва фото материаллар қабул қилинади.

Танловга тақдим этилган материаллар мамлакатда фаолият олиб бораётган босма оммавий ахборот воситалари, интернет нашрларида чоп этилган бўлиши лозим.

Тақдим этилган материаллар ўзбек, рус ва қоралпоқ тилларида тайёрланган, эълон қилинган босма ёки интернет нашри аниқ кўрсатилган электрон ва матбуот нусхада бўлиши керак. Фоторепортажлар асл нусхада тақдим этилади. Ижодий ишларга муаллиф тўғрисида (фамилияси, исми, профессионал фаолияти тўғрисида қисқача маълумот, паспорт нусхаси) маълумотлар илова қилинади.

Ҳақдорлар Инсон ҳуқуқлари бўйича Ўзбекистон

Республикаси миллий маркази, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Инсон ҳуқуқлари бўйича вакили (Омбудсман), ҳуқуқшунос олимлар, малакали экспертлар ва ҳуқуқий мавзуга ихтисослашган журналистлардан таркиб топган ҳакамлар ҳайъати томонидан аниқланади.

Танлов ғолибларига мукофотлар

Ҳақдорлар диплом ва компьютер жамланмаси, телевизор, планшет ва бошқа қimmatлиқ совғалар билан тақдирланади.

Материаллар «Инсон ҳуқуқлари журналист нигоҳида» мавзусидаги ижодий танловга» деган қайд билан Ўзбекистон мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликлари қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фондига 2013 йил 5 декабрга қадар қуйидаги манзилга жўнатилади:

Тошкент шаҳри — 100129, Навоий кўчаси, 30-уй, 3-кават, 1-хона.
Тел./факс: 244-14-28, 244-12-51,
www.mmf.uz, e-mail: mmfuz@inbox.uz,
fonduz@mail.ru

Ташкилий қўмита

Bu yil Konstitutsiyamiz qabul qilinganiga 21 yil to'ldi. Yillar o'tgani sayin xalqimiz Bosh Qomusimizning mohiyati va ahamiyatini, hayotimizdagi o'zni va ta'sirini, qadr-qimmatini yanada chuqurroq anglab bormoqda.

Demokratik huquqiy davlat qurish yo'lidagi dastlabki va eng muhim qadam Konstitutsiyani o'rganishdan boshlanadi. Yurtboshimizning 2001-yil 4-yanvardagi "O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasini o'rganishni tashkil etish to'g'risida"gi farmoyishi bu borada ulkan qadam bo'ldi. Darhaqiqat, mamlakatda inson kamoloti, baxti va farovonligini ta'minlashda Konstitutsiyani hayotga tatbiq etishning ahamiyati katta. Mana shu maqsadda davlatimiz rahbari O'zbekiston Konstitutsiyasini maktabgacha ta'lim muassasalaridan boshlab turli o'yinlar tarzida, maktablarda o'quv fani tariqasida, oliy o'quv yurtlarida esa maxsus dars sifatida o'rganishni vazifa qilib qo'ydi.

Huquqiy bilim va madaniyat inson barkamolligining eng muhim jihatlari sanaladi. Mamlakatimizda demokratik huquqiy davlat va adolati fuqarolik jamiyati qurish ko'p jihatdan huquqiy ta'limning muvaffaqiyatiga bog'liq. Demak, bu borada umumta'lim muassasalarida tashkil etiladigan tadbirlar ta'lim-tarbiya jarayonida muhim o'rin egallaydi. Shu maqsadda ta'lim muassasalarida Asosiy Qonunimiz qabul qilinganligining 21 yilligiga bag'ishlab bayram tadbirlarini quyidagicha o'tkazish tavsiya etiladi.

Bayramga tadorikni Xalq ta'limi vazirligining "Ta'lim muassasalarida 8-dekabr — "O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilingan kun" umumxalq bayramiga tayyorgarlik ko'rish va uni o'tkazish to'g'risida"gi buyrug'i bilan tasdiqlangan chora-tadbirlarni amalga oshirish rejasini ishlab chiqishdan boshlash lozim. Har bir ta'lim muassasasida 2013-yilning 10-noyabridan 10-dekabrigacha "Konstitutsiyamiz — huquq va erkinligimiz kafolati" shiori ostida oylik tashkil qilinadi.

Oylik doirasida boshlang'ich sinf o'quvchilari o'rtasida «Biz mustaqil yurt farzandlarimiz!», «Biz tinchlik istaymiz!», «Sog' tanda — sog'lom aql!», «Kichkina demang bizni!...» kabi mavzularda rasmlar tanlovi, «Asosiy Qonunimiz haqida nimalarni bilamiz?», «Asosiy huquqlarimiz» mavzularida katta bayram tadbirlarini, yuqori sinf o'quvchilari o'rtasida esa «Konstitutsiya — baxtimiz poydevori», «Fotonigohda Vatan aks!» fotoko'rgazmalarini, «Asosiy qonunimiz — mustaqilligimiz garovi», «Inson huquqlari va erkinliklari» kabi mavzularda darslar, ochiq tarbiyaviy soatlar tashkil etish zarur. Oylik davomida "Inson huquqlari — eng oliy qadriyat", "O'zbekiston kelajagi barkamol avlod qo'lida", "O'zbekiston

INSON KAMOLOTI, BAXTI VA FAROVONLIGI QOMUSI

Ta'lim muassasalarida O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganligining 21 yilligiga bag'ishlab bayram tadbirlarini o'tkazish yuzasidan tavsiya

Respublikasi Konstitutsiyasi — davlat va jamiyat taraqqiyotining huquqiy asosi" mavzusida foto va rasmlar ko'rik-tanlovi, "Konstitutsiya bilimdonlari" viktorinalarini tashkil qilish tavsiya etiladi.

Voyaga yetmaganlar komissiyasining joylardagi bo'limlari bilan hamkorlikda "O'zbekistonda voyaga yetmaganlar huquq va manfaatlarini himoya qilish mexanizmlari" mavzusida uchrashuvlar, 2013-yilning 10-dekabr kuni "Inson huquqlari umumjahon deklaratsiyasi"ning 65 yilligiga bag'ishlangan umummilliy darslarni o'tkazish maqsadga muvofiqdir. Tadbirlar yakunida yuridik adabiyotlar ko'rgazmasi, eng yaxshi foto va rasmlar ko'rgazmasini uyushtirish mumkin. Konstitutsiya kuniga bag'ishlangan tantanali tadbirlarni har bir maktab o'z imkoniyatlaridan kelib chiqqan holda tashkil etadi.

"Konstitutsiyamiz — huquq va erkinligimiz kafolati" oyligi davomida tashkil etiladigan "Konstitutsiya — baxtimiz poydevori", "Prezident asarlarini o'rganamiz" ko'rik-tanlovlarning o'quvchilar huquqiy savodxonligi va madaniyatini yuksaltirish, ijtimoiy faolligini oshirishda ahamiyati katta.

"Konstitutsiya — baxtimiz poydevori"

ko'rik-tanlovi insho va tasviriy san'at yo'nalishlarida 2—4-sinf o'quvchilari o'rtasida bir bosqichda (faqat maktab miqyosida), 5—7-sinf o'quvchilari o'rtasida uch bosqichda (maktab, tuman (shahar) va hudud miqyosida), 8—9-sinf o'quvchilari o'rtasida to'rt bosqichda (maktab, tuman (shahar), hudud va respublika miqyosida) o'tkaziladi.

Ko'rik-tanlovning insholar yo'nalishi diktant (2—4-sinf), ijodiy bayon (5—7-sinf), insho (8—9-sinf) tarzida tashkil etiladi. Tasviriy san'at yo'nalishida esa ishtirokchilar asfaltga rasm chizish (2—4-sinf), tasviriy san'at asarlari (rasmlar, plakatlar, chizmalar va hokazo) yaratish (5—9-sinf) borasida o'z iqtidorlarini namoyish etadilar. Tanlovning birinchi bosqichida yo'nalishlar bo'yicha maktabdagi jami o'quvchilar ishtirok etishi lozim.

Ko'rik-tanlovning insholar yo'nalishi bo'yicha maktab bosqichida 5—9-sinf o'quvchilaridan birinchi o'rinni egallagan 2 nafar (1 nafar ijodiy bayon, 1 nafar insho yo'nalishida) o'quvchi, tasviriy san'at yo'nalishi bo'yicha 5—9-sinf o'quvchilaridan birinchi o'rinni egallagan 2 nafar o'quvchi ikkinchi bosqichda ishtirok etish huquqini,

tuman (shahar) bosqichida har bir yo'nalish bo'yicha birinchi o'rinni egallagan jami 4 nafar o'quvchi uchunchi bosqichda ishtirok etish huquqini qo'lga kiritadi. Uchunchi bosqichda har bir yo'nalish bo'yicha birinchi o'rinni egallagan 8—9-sinf o'quvchilari uchun respublika bosqichida ishtirok etish imkoniyati beriladi. Respublika bosqichida har bir yo'nalish g'oliblari (1-, 2-, 3-o'rin) va turli nominatsiyalarda e'tirof etilganlar (jami 8 nafar) tantanali taqdirlanadi.

"Prezident asarlarini o'rganamiz" ko'rik-tanlovi to'rt bosqichda o'tkaziladi. Ishtirokchilar to'rt shartdan iborat topshiriqlarni bajaradilar.

Birinchi shart — ijodiy ishlar (referat) himoyasi. Qatnashchilar multimedia vositalaridan ham foydalanishi mumkin. Referatning hajmi kompyuterda te'rifganida 8—10 bet(rasmlar qo'shilganida 11—12 bet)dan kam bo'lmagligi, Times New Roman 14 shriftida, 1,5 intervalda bo'lishi, foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati, rahbar annotatsiyasi taqdim etilishi lozim.

Ikkinchi shart — O'zbekiston Respublikasi Prezidenti asarlari bo'yicha savollarga javob berish. Bunda ishtirokchilar quyidagi asarlar bilan tanish bo'lishi maqsadga muvofiq:

1. Islom Karimov, "Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch". — T.: Ma'naviyat, 2008-y.

2. Islom Karimov, "O'zbekiston mustaqillikka erishish ostonasida". — T.: "O'zbekiston", 2011-y.

3. Islom Karimov, "Barkamol avlod — mamlakatimizni rivojlantirishda hal qiluvchi kuch". 2012-yilning 17—18-fevral kunlari Toshkentda o'tkazilgan "Yuksak bilim va intellektual rivojlangan avlodni tarbiyalash — mamlakatni barqaror taraqqiy ettirish va modernizatsiya qilishning eng muhim sharti" xalqaro konferensiyasining ochilish marosimida so'zlagan nutqi.

Uchunchi shart — mustaqillik va Vatan haqida she'rardan ifodali o'qib berish.

To'rtinchi shartda o'quvchilardan Prezident asarlari, O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, istiqlol yillarida erishilgan yutuqlar asosida tuzilgan 20ta test savoliga javob berish talab etiladi. Shuningdek, qatnashchilar ommaviy axborot vositalarida Konstitutsiyamizning mazmun-mohiyati, davlatimiz va jamiyatimiz hayotida yuz berayotgan ijobiy o'zgarishlarning huquqiy asosi ekanligi, yurtimizda inson huquq va manfaatlarini himoyalash mexanizmlarining takomillashuvi xususida chiqishlar qilishi mumkin.

O'tkazilajak tadbirlar o'quvchilarga mustaqillik, ozodlik tushunchalari mohiyatini anglatishga, ularning qalbida davlat tiliga mehr-muhabbat, milliy va ma'naviy qadriyatlarga hurmat hissini qaror toptirishga xizmat qiladi.

RESPUBLIKA TA'LIM MARKAZI

«ЭНГ НАМУНАЛИ БОШЛАНҒИЧ ТАШКИЛОТ» АНИҚЛАНДИ

Ўзбекистон касабаси уюшмалари федерацияси томонидан 2013 йил тизимда «Бошланғич ташкилотлар йили» деб эълон қилинган улар фаолиятини такомиллаштиришда касабаси уюшмаси туман, шаҳар кенгашларининг ролини янада ошириш бўйича муайян ишлар амалга оширилишига туртки бўлди.

Хусусан, Ўзбекистон таълим, фан ва маданият ходимлари касабаси уюшмаси бошланғич ташкилотларида ижтимоий-иқтисодий, ҳуқуқий ҳимоя, меҳнат муҳофазаси, таъкилий ва маданий-маърифий ишларни яхшилаш, шунингдек, уларнинг фаолият самарадорлигини ошириш мақсадида ташкил этилган «Энг намунали бошланғич ташкилот»

қўрик-танловининг қўйи босқичлари намунали тарзда ўтказилди. Шуни қайд этиш жоизки, қўрик-танловда Қорақалпоғистон Республикасининг Ҳўжайли тумани, Нукус шаҳри, Андижон вилоятининг Ҳўжабод, Марҳамат туманлари, Бухоро вилоятининг Ромитан тумани, Қогон шаҳри ва бошқа бир қатор бирлашган касабаси уюшма қўмиталари фаол иштирок этди.

Биринчи босқич қўлиблар жойларда муносиб тақдирланди. Улар иштирокида кўргазмалар ўқув-семинарлар ташкил этилиб, тарғибот-ташвиқот ишлари олиб борилди.

Иккинчи босқич — Қорақалпоғистон Республикаси,

вилоятлар ва Тошкент шаҳар босқичида 200 дан зиёд бошланғич ташкилотлар иштирок этди ва 16таси республика босқичида қатнашиш ҳуқуқига эга бўлди. Якуний босқичда Қорақалпоғистон Республикаси, Бухоро, Наманган, Сир-

дарё, Фарғона, Қашқадарё вилоятлари, Тошкент шаҳри вакиллари фаол иштирок этдилар.

Қўрик-танлов якунига кўра, Бухоро давлат университети қошидаги 4-академик лицей касабаси уюшмаси бошланғич ташкилоти фахрли биринчи ўринни қўлга киритди. Иккинчи ўрин Наманган вилояти

Учқўрғон туманидаги 12-умумий ўрта таълим мактаби ва Тошкент вилояти Ангрэн шаҳар компьютер технологиялари касб-хунар коллежига, 3-ўрин Қашқадарё вилояти Шаҳрисабз педагогика коллежи ва Қорақалпоғистон Республикаси Олимпия захиралари коллежи бошланғич ташкилотларига насиб этди.

Ушбу тадбир бизни ўз устимизда янада кўпроқ ишлашга, тажрибаларимизни бойитиб, ижодий изланишларга чорлади, — дейди БухДУ қошидаги 4-академик лицей касабаси уюшмаси бошланғич ташкилоти раиси Шаҳноза Шарипова. — Лицейга қадам қўйган ёшлар бошланғич таш-

килот аъзолари сафидан ўрин олишади. Шундай экан, уларнинг касабаси уюшмаси ҳақидаги тасаввурларини шакллантириш, турли тadbirlar орқали ижтимоий, ҳуқуқий саводхонликларини ошириш, билимларини бойитиш ҳам бизнинг вазифаларимиз сирасига киради.

Қўрик-танловнинг республика босқичи қўлибларини тақдирлашга бағишlab ўтказилган тадбирда ҳудудий босқич қўлибларини фаолиятини акс эттирувчи кўргазма ҳам ташкил қилинди. Тадбир сўнигида қўлибларга Ўзбекистон таълим, фан ва маданият ходимлари касабаси уюшмаси марказий кенгашнинг қimmatбахо савалари топширилди.

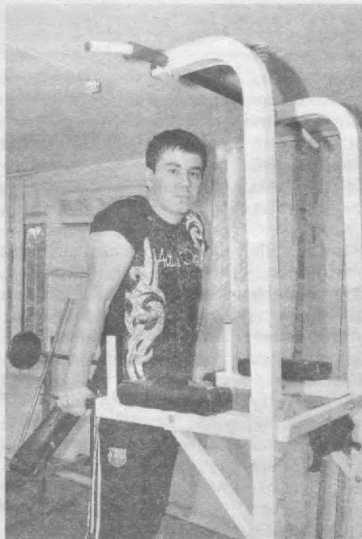
Ойбуви ОЧИЛОВА

Kasaba uyushmalari hayotidan

Талабалик даврини олтин палла деб бежиз атамайдилар. Айниқса, ушбу давр юртимизнинг олис гўшаларидан шаҳарларга келиб тахсил олаётган, илм илинжида ўз уйдан олисда, талабалар тураржойларида истиқомат қилаётган йигит-қизлар учун ўта қадрли саналади. Авваллари «общежитие», «ётоқхона» дея юритиладиган бинолар бугунги кунда «талабалар тураржойи» деб аталаётганига эътибор қаратсак, нафақат ном, балки унда қулайликларнинг ҳам ўзгаргани, уй шароитига яқинлаштирилган шарт-шароитнинг яратилганига гувоҳ бўламиз. Бугунги кунда талабалар тураржойида таълим олиш, маънавий-маърифий, тарбиявий жараёнларни амалга ошириш учун қулай муҳит юзага келтирилди.

ТАЛАБАЛАР ТУРАРЖОЙИ

унда таълим олиш, маънавий-маърифий, тарбиявий жараёнларни амалга ошириш ҳамда мазмунли ҳаёт кечириш учун қулай муҳит муҳайё

бирлигига эга бўлиб, талабалар тураржойининг маъмурий, ҳўжалик, маънавий-ахлоқий тарбия ишларини бошқаради.

Талабалар тураржойи моддий-техника таъминоти, уни капитал ва жорий таъмирлаш, бинодаги каттик ва юмшоқ мебель

жихозлари (кўрпа-тўшак, ёпинчиклар ва бошқалар), техника воситаларини сақлаш, таъмирлаш, ҳудудни ободонлаштириш, тозалигини таъминлаш, коммунал-ҳўжалик хизматлари (иссиқ ва совуқ сув таъминоти, канализация, иссиқ сув қувурларини таъмирлаш) ва бошқа шарт-шароитлар таълим муассасаси томонидан таъминланган.

Талабалар тураржойида яшаш учун тўланадиган тўлов миқдори университет илмий кенгаши қарори билан белгиланади ва унга кўра боқувчисини йўқотган ва кам таъминланган талабалар тўловдан озод қилинади.

1-талабалар тураржойи дарвозасидан кириб борар экансиз, гўёки бирор дам олиш боғига келиб қолгандек бўласиз. Негаки, тўрт фаслда ҳам навбат ва навбат очиладиган ранг-баранг гуллар, мева дарахтлар, аквариум, тўтиқушлар бурчаклари, боғ қўйнидаги кичик ҳовуздаги ба-

лиқлар, ҳамма-ҳаммаси баҳри-дилигизни очиб юборади. Айниқса, бу ердаги озодлик ва саранжомлик ҳудди янги келинчак тушган файзли хонадонни эслатади...

— Жадвал бўйича навбатчилик қилиш, белгиланган муддатда қаватни ҳамда умумий фойдаланиш жойларини (ҳожатхона, ювиниш хонаси, овқатланиш хонаси ва бошқалар) тозалаш, маиший чиқиндиларни махсус белгиланган жойларга ўз вақтида чиқариб ташлаш,

нинг санитария ва гигиена қоидаларига риоя этишларини назорат қилиб, ўтказиладиган тадбирлар ва маданий-оммавий ишларда ҳамда спорт мусобақаларида фаол иштирок этишларига йўналтирамиз ва бу ўз натижаларини бериб келмоқда. Бунини «Ёшлик» талабалар шаҳарчаси ҳудудида жойлашган талабалар тураржойлари ўртасида ўтказилган «Гуллар» фестивалининг «Энг кўп ноёб гуллар» номинацияси бўйича 1-ўринни эгаллаганимиз

дам олиш жойларида мунасли тозаликни таъминлаш кенгаш аъзолари томонидан назорат қилинади, — дейди «Талабалар кенгаши» раиси Умид Каримов. — Қолаверса, талабалар тураржойида ўтказиладиган ҳашар, қўқаламзорлаштириш ва ободонлаштириш ишларида ҳам бўлғуси ҳуқуқшунослар жуда фаол. Биз кенгаш аъзолари талабалар-

ҳамда «Ёшлик» талабалар шаҳарчаси миқёсида «Энг обод ҳудуд» номинацияси бўйича Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигининг дипломи билан тақдирланганимиз мисолида ҳам кўришимиз мумкин.

Тураржойида назоратчилар гуруҳи фаолияти ташкиллаштирилган бўлиб, бу гуруҳ «Ёшлик» талабалар шаҳарчасидаги «Маҳалла

посбонлари», «Ёш посбонлар» билан ҳамкорликда иш олиб боради. Қолаверса, бу ерда ҳафта кунларига тақсимланган тадбирлар ва учрашувлар жадвали мавжуд. Бу жадвал ёрдамида талабалар тураржойида бадий ва техник ижодий ҳаваскорлик тўғараклари, спорт ва туристик секциялар ҳамда кизиқишлар бўйича клублар, шунингдек, фан, санъат, адабиёт намоёндалари билан учрашувлар, кечалар ва байрам тадбирлари ташкил этилади. Ёшлар онги ва қалбига миллий истиқлол ғоясини сингдириш мақсадида долзарб маънавий, ҳуқуқий, ахлоқий мавзулар бўйича давра суҳбатлари, тренинглари ва бошқа тадбирлар ўтказилади. Ижтимоий-ахлоқий муҳитни назорат қилиш, талабаларнинг ўзини ўзи бошқариш жараёнини ташкил этиш масаласи, шу билан бирга футбол, баскетбол, шахмат, шашка, стол тенниси ва бошқа спорт турлари бўйича мусобақалар ўтказиш, ижтимоий ҳимояга муҳтож талабаларга моддий ёрдам бериш бўйича раҳбариятга таклифлар киритиш масалалари доимий эътиборда.

Ҳар бир қаватга сардор сайланган бўлиб, у хоналарда тозалик ва тартиб-интизом сақланишини назорат қилиб боради.

1-талабалар тураржойида бошқа жойларда кўзга ташланмаган бир янгиликни кўришингиз мумкин. Бу ерда «Адолат қутиси» ташкил этилган бўлиб, унга ташланган хат ва мурожаатномалар, талабалар томонидан билдирилган фикр ва мулоҳазалар ҳар ҳафтада бир марта ўрганилиб, муҳокама қилинади ҳамда тегишли чора-тадбирлар амалга оширилади.

Маърифат ТЕМУРЗОДА

Бурхон РИЗОКУЛОВ
олган суратлар.

FAOLLIKKA UNDOVCHI USULLAR

o'quvchilarning mantiqiy fikrlashini rivojlantiradi, bilimni yuksaltiradi

Kompyuterdan, internetdan, mobil aloqa vositalaridan foydalanadigan hozirgi kun o'quvchisini oddiy ma'ruza usulidagi dars va mashg'ulotlar qanoatlantirmay qo'ydi. Endilikda o'qituvchi o'quvchilarni o'z faniga qiziqtirish uchun ta'limning eng maqbul vosita va usullarini aniqlashi, ulardan o'z o'rnida va samarali foydalanish yo'lini belgilashi, o'quv dasturi bo'yicha qaysi mavzularni qaysi usul va shaklda o'tish natijali ekanligini aniqlashi zarur bo'ladi. Aytish joizki, bu kabi tadbirlar o'quvchilarni faollashtirish barobarida mantiqiy fikrlashini rivojlantiradi, bilimni yuksaltiradi.

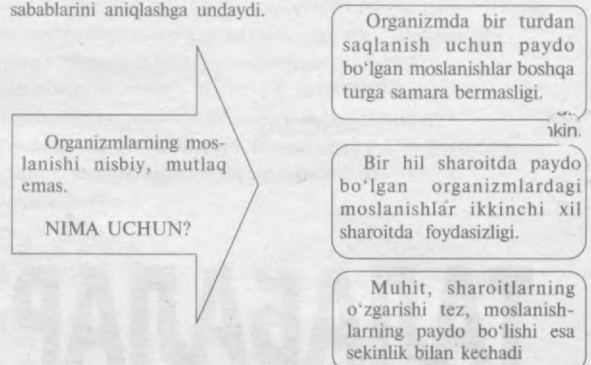
Darsning tashkiliy qismini dan so'ng o'qituvchi o'quvchilarni teng sonli guruhlariga ajratadi. Oldindan yangi mavzu uga topshiriq qilib berilgani uchun o'quvchilar diqqatini jamlashga yo'naltiruvchi bir necha muammoli savol yo-

zilgan kartochkalar tarqatiladi. Tirik organizmlarning tashqi muhitning muayyan sharoitiga moslanishini a) Karl Linney; b) J. Lamark; v) Ch. Darvin qanday izohlaydi? Tirik organizmlarning yashash

muhitiga moslashganligini qanday izohlash mumkin?

Guruhdagi o'quvchilar savollari yuzasidan maslahatlashib, o'z fikrlarini bildiradi. O'qituvchi baholash mezonida jetondan foydalanishini(qizil 5, yashil 4, ko'k 3 ballni bildirishini) aytib, faol o'quvchiga jeton beradi. O'qituvchi organizmlarning moslanishi haqida tushuncha berib, o'quvchilarga avval o'zlashtirgan bilimlari va darslikdan foydalanib moslanish turlarini topishni klaster vositasida bajarishni topshiradi. O'quvchilar 5 minut davomida topshiriqni bajaradi va guruhlardan 2 nafar o'quvchi o'rtaga chiqib, bajarilgan topshiriqni magnitli doskada izohlab beradi.

O'quvchilar jadvaldagi topshiriqni bajaradi va guruhdan 1 yoki 2 o'quvchi doska oldida yechim mohiyatini izohlaydi. So'ngra o'qituvchi organizmlarning moslanishi va buning nisbiyligi haqida tushuncha beradi hamda o'quvchilarga "Nima uchun?" sxemasi orqali organizmdagi moslanishlarning nima uchun mutlaq emas, nisbiyligi sabablarini aniqlashga undaydi.

Amaliy mashg'ulotlar

O'quvchilar bahs-munozara tarzida nima uchun, degan savolga javob izlashadi. Dars yakunida o'qituvchi jetonlarni yig'ib oladi va jeton soniga qarab guruhlar va o'quvchilar alohida baholanadi va uga topshiriq beriladi.

Bunday darsni tashkil etishda o'qituvchi mavzu mazmunidan kelib chiqqan holda muammoli vaziyatlar tizimini yaratishi o'quvchilar faoliyatini muammolarni hal etishga yo'naltirishga xizmat qilib, o'quvchilar izlanuvchanligi, qiziqishi, mantiqiy tafakkuri, ijodiy faoliyati va zakovatining oshishiga olib keladi. Shuningdek, ta'lim jarayonida o'yin mashg'ulotlarining o'tkazilishi o'quvchilarning tasavvur qilish, kuzatuvchanlik va topqirlik xususiyatlari, rivojlantirishi va qo'shimcha bilim olishiga turtki beradi.

Kasb-hunar kollejlarda biologiya fanini o'qitishda, xususan, "Ekologiya asoslari" bo'limini o'rganishda "Zakovat o'yini" tarzida tashkil etilgan dars mashg'uloti o'ziga xos samara beradi. Bunda mavzuga oid quyidagi muammoli topshiriqlar tuziladi.

1. Amerikaning Texas shtatida olimlar 23 ta brontozavrnin gumbdagi oyoq izlarini topganlar, ular toshga aylanib shu kunga qadar o'z shaklini o'zgartirmagan. Shuningdek, yirik izlar chetda, mayda izlar o'rtada joylashgan. Mazkur dalillarga asoslanib olimlar brontozavrlarning hayoti haqida qanday xulosaga chiqarishlari mumkin? Fikringizni asoslang.

Javob: — Brontozavrlar va boshqa yirik o'simlikxo'r dinozavrlar pada bo'lib yashagan va ko'chib yurgan. Bunda baqvvat va yirik dinozavrlar podaning chetida yurib yosh dinozavrlarni o'rtaga olib, ularni himoya qilganlar. Bundan ko'rinish turibdiki, yirik dinozavrlarda nasl qoldirishga moyillik vujudga kela boshlagan.

2. Paleontologlar Chikmekt shahridan 80 kilometr uzoqlikdagi Qoratog' etaklaridan bundan 140 mln. yil avval yashagan uchar

qushlardagi kabi qattiq oziqlarni maydalashga xizmat qilgan.

5. Taniqli fransuz paleontologi J. Kyuve o'z asarlarida qirilib ketgan juda ko'p hayvonlarni ta'riflab, ularning qirilib ketish sabablarini ko'rsatgan. Olimning fikriga ko'ra, har bir geologik era o'zidan avvalgi va keyingi eralardan farq qilgan o'ziga xos hayvonot dunyosiga ega bo'lgan. Har bir erada ma'lum ekologik fojea ro'y berib, tabiiy tanlanish natijasida ba'zi turlar qirilib ketgan. J. Kyuvening ta'kidlashicha, shunday ekologik falokat mezozooy erasining bo'rt davri oxirida ro'y berib, dinozavrlarning qirilib ketishiga sabab bo'lgan. Quyida olim tomonidan faraz qilingan bo'rt davrida ro'y berishi mumkin bo'lgan ekologik fojealarning taxminiy ro'yxati berilmoqda:

A. Yerdan uzoqda bo'lmagan yulduzlarning portlashi;
B. Yalpi epidemiya (epizootiya);
D. Atmosferada kislorod miqdorining ortib ketishi;

E. Okeanlarning birdan so'rov ketishi, gigant muzliklarning paydo bo'lishi, muzliklarning quruqlashib ketishi;

F. Yulduzning diametri 10 km.dan ortiq bo'lgan asteroidlar bilan to'qnashishi.

Yuqoridagi fikrlarning haqiqatga mos keladiganini tanlagan va o'z farazingizni aytgan. Qolgan fikrlarning haqiqatga to'g'ri kelmasligini isbotlang.

6. O'simliklar o'sishi va rivojlanishi uchun zarur bo'lgan oziqning 2 foizini ildiz sistemasi orqali tuproqdan olishi ma'lum. O'simliklar qolgan 98 foiz oziq moddani qayerdan va qaysi jarayon orqali qabul qiladi?

Javob: — Fotosintez.

7. Fermer dehqonchilik qilish uchun yer maydoni oldi. Lekin dalani o'g'itish uchun organik va mineral o'g'itlarni topish imkonini ehtimoldan xoli emasligi nazarda tutilsa, odamlar tasavvuri bilan yaratilgan sudralib yuruvchilarning tasvirlangan. Olimlarning fikriga ko'ra, rasmda tasvirlangan sudralib yuruvchilarning tashqi qiyofasi qirilib ketgan hayvonlarga aynan o'xshaydi. Agar odamning yirik dinozavrlar bilan uchrashishi ehtimoldan xoli emasligi nazarda tutilsa, odamlar tasavvuri bilan yaratilgan sudralib yuruvchilarning qiyofasi haqiqatga yaqinligini ilmiy nuqtayi nazardan qanday izohlash mumkin?

Javob: — Olimlarning fikriga ko'ra, Markaziy Osiyoning cho'l va saharlarida juda ko'p uchraydigan qazilma qoldiqlari, hayvonlarning suyaklari yuqorida qayd etilgan asarlarda o'z ifodasini topishga asos bo'lgan.

O'sha davrda yashagan odamlar hayvonlarning tuzilishini yaxshi bilganlar. Ehtimol, hayvonlarning suyaklariga qarab ularning qiyofasini tiklaganlar va bu hayvonlar haqida afsonalar yaratganlar.

4. Pleziozavrlarning toshga aylangan oshqozoni qoldiqlari ichida hajmi yirik, diametri 10 sm. gacha bo'lgan juda ko'p toshlar uchraydi. Ma'lumki, pleziozavrlar molluskskalar va baliqlar bilan oziqlangan. Pleziozavrlarning oshqozonidan topilgan toshlar qanday vazifani bajaraganligini izohlang.

Javob: — Olimlarning fikriga ko'ra, sudralib yuruvchilarning oshqozonidagi toshlar ularning tishlarida chaynash yuzalari bo'lmaganligi sababli, hozirgi

Ukuvchi tomonidan mavzuning puxta uzlashtirilishi ukutuvchi mahorati ga bogliq. Bu esa darsga tayjergarlik darajasini bilan belgilanadi. Yaxshi rejalashtirilmagan, chukur yilgan-magan, shoiliy loyixalashitirilgan va ukuvchilar imkoniyati bilan uygunlashtirilmagan dars sifatli bulmaydi. Xu, pedagog darsga qanday tayjergarlik kurishi lozim? Tan olish kerak, bugun barcha ukutuvchilar ham darsga alohida tayjergarlik bilan kirmaydi. Shu nuqtai nazar dan ularni uch toifaga bulish mumkin. Darsga puxta va urtach tayjergarlik kuradigan hamda ishga yuzaki endashadiganlar.

Mutaxassislar darsga tayjergarlik jaraeni ukuv yilidan avvalroq boilashini lozimligini taaykidlaydilar. Qaysi sinfda dars utiishini bilgach, pedagog ukuv dasturini urganib, tushuntirish xatini ukib chikishi, faniga oid ilmiy, metodik adabietlar bilan taniishini kerak. Ekskursiya borish, matruza tinglash, ilgari ukutuvchilar ish tajribasini urganishi ham pedagog bilimining boiishiga erdam beradi. Yangi ukuv yili boilashunga bulajak ukuvchilari haqidagi maayumotlar bilan taniishib, individual suxbat utkazib olssa yanada yaxshi buladi.

aniklash kabi jihatlar ga etiy bor karatish kerak. Dars mavzusiga mos mashk(faollashtiruvchi) va usullarning eng maqbuli tanlab olinadi. Bu orqali sinfda yakin hamkorlik, samarali mulkot, dustona muhit yaratiladi. Maaynaviy-maayrifiy, ijtimoiy-siiesiy axborotlar asosida savol-javob jaraeni tashkil etishi ham dars sifatini taayminlaydi.

Asosiy qismda ukuvchilar diqqatini urganiladigan materialga karatish, ularni kizik-tirish, mavzuning foydali tomonlarini kursata olish muxim. Ukuv materiallarini uzlashtirish kup jihatdan motivatsiya uygotat olishga bogliq. Uttilgan mavzularni mustahkamlash jaraeni darsning zati

ЎҚИТУВЧИНИНГ ДАРСГА ТАЙЁРГАРЛИГИ

таълим самарадорлигини ошириш гаровидир

Дарс жараёнида барча ўқувчилар иштирокини таъминлаш учун вақтни тўғри тақсимлаш катта аҳамиятга эга. Дастур ва методик қўлланмалардаги кўрсатмалардан фойдаланиб, ўқув фани бўйича ишнинг боришини, ҳар бир бўлим ва ўқитилганларни такрорлаш учун соатлар миқдорини, мавзу бўйича дарс тузилмасини ва машғулот шакллари белгиланган олиш лозим.

Аввало, синфнинг ўзига хос хусусиятлари — ўқувчиларнинг билими ва ўзлаштириш савияси, фанга муносабати, ишлаш теълиги, билим, кўникма ва малакаларининг шаклланилиги, ўқув жараёнига муносабати, интизомини эътиборга олиш керак.

Кейин эса ҳар бир ўқувчининг индивидуал хусусияти — нерв системаси турларининг шаклланилиги даражаси, ўзаро фикр алмашуви, ҳиссиётга берилувчанлиги, янги материални қабул қилиш лаёқатига қаралади.

Дарсга тайёрланиш, бу — бутун бир талбирлар мажмуасини ишлаб чиқиш, айна пайтда пировард натижани таъминлайдиган ўқув-тарбия жараёнини танлашдир.

Ўқитувчи томонидан кундалик дарсга тайёргарлик қуйидаги босқичларда амалга оширилиши зарур:

- тақдим-мавзу режа асосида дарс мавзусини, мақсад ва вазифаларни, дарс шакли ва турларини, тарбиявий имкониятларини аниқлаш;

- дарснинг тузилиши, шунингдек, ўқув жараёнида билим ва малакаларни текшириш ва хатоларни тўғрилаш ишларини режалаштириш;

- ўқувчи дарсда билиб олиши, эслаб қолиши, ўзлаштириши зарур бўлган билим, малака ва кўникмаларни аниқлаш, уларга берилган билим ҳажмини ДТС талаблари асосида белгилаш;

- дарснинг тузилиши, тури, ўқувчиларнинг мустақил фаоли-

ятини таъминлашга хизмат қилувчи мақбул методларни танлаш;

- фанлараро боғланишни аниқлаш ва ундан фойдаланиш ўқуларини белгилаш;
- ўқитувчи ва ўқувчиларнинг фаолиятини режалаштириш;
- дарснинг дидактик воситаларини танлаш (расмлар, тарқатма материаллар, жадваллар, чизмалар ва бошқалар);
- ўқувчиларнинг дарсдаги мустақил фаолиятлари ҳажмини аниқлаш;
- олинган билим, кўникма ва малакаларни мустаҳкамловчи усул ва шакллари танлаш;
- уй вазифасининг ҳажми ва дарсни якунлаш шакллари белгиланган;

- дарсга ажратилган ҳар бир соат ва дақиқадан унумли фойдаланиш;

- белгиланган талаблар асосида дарс ишланмаси ёзиш.

Ҳар бир дарс ўқувчига билим ва кўникма берибгина қолмай, уни ижодкорликка ундаши, олган билимларини ҳаёда қўлай олиш лаёқатини шакллантириши керак.

Дарснинг бирор дақиқаси зоҳ кетмаслиги лозим. Бунинг учун эса ўқитувчи дарс мавзусининг мазмунини очиб бериши, дарс босқичларини мукамал кетма-кетликда мантиқий тўғри белгилаб олиши зарур. Улар:

- дарснинг ташкилий қисми;
- ўқитилган мавзунини мустаҳкамлаш ва такрорлаш;
- янги мавзу баёни;
- мустаҳкамлаш, умумлаштириш;

- ўқувчиларнинг билимини баҳолаш;

- уйга вазифа бериш.

Дарс босқичларини ўқитувчи ўз маҳоратидан келиб чиққан ҳолда турли тартибда ташкил этиши мумкин. Айримлари дарснинг асосий ўрнини эгалласа, бошқалари ёрдамчи аҳамиятга эга бўлади. Ташкилий қисмда зарур шарт-шароит яратиш, жиҳозларни тайёрлаш, ўқувчиларнинг давоматини

рур босқичи бўлиб, нафақат ўқув материални ўзлаштириш, балки йигит-қизлар онгда мантиқий билим ва кўникмаларни шакллантириш омил қамлар.

Янги мавзунини ўрганиш дарснинг энг асосий қисми саналиб, ўқувчилар тўғридан-тўғри янги билимларини эгаллайдилар, ўқитувчи берган вазифалар асосида ўқувчиларда зарурий билим, кўникма ва малака шаклланиди.

Баҳолаш эса дарснинг туртки берувчи қисми ҳисобланиб, жараён адолатли ташкил этилиши керак. Токи ўқувчилар дарсда фаол иштирок этса, муносиб рағбатланишини ҳис қилисин. Бу жараёнда ularning умий психологик ҳисобини, табиғатга хос жиҳатларини инобатга олган ҳолда, жамоавий, ўз-ўзини ва гуруҳ бўлиб баҳолаш кабилардан фойдаланиш мумкин.

Янги илмий ва назарий кашфиётлар, қўшимча манбаларнинг кўпайиб бориши ўқитувчилар ўқув-режасидаги мавзудан ташқари тайёргарликни ҳам талаб этади.

Амалиёт билан боғлиқ фанларда дарс оқидан ўқув-лаборатория жиҳозлари, меҳнат қуруллари, спорт анжомларини шай ҳолга келтириш тайёргарликнинг илк босқичи ҳисобланади. Лаборатория машғуло-

тида мавзуларга бир кун олдин ҳозирлик қўриш мақсадга мувофиқ. Чунки жиҳозларнинг сақланиш муддати, фойдаланиш тартиб-қоидаси бўлади. Агар бу жараёнда муаммо туғилса, ўқитувчи Республика таълим маркази ва Мультимедиа умумтаълим дастурларини ривожлантириш маркази томонидан етказиб берилган мавзуга тегишли лаборатория машғулотида видео, анимацион ва электрон қўлланмалардан фойдаланиши керак. Бугунги кунда республика миқдарида барча умумтаълим мактабларида ўқувчилар лаборатория машғулотларини мультимедиа воситалари ёрдамида кузатишлари ва махсус ишлаб чиқилган компьютер дастури орқали мустақил бажаришлари

тида мавзуларга бир кун олдин ҳозирлик қўриш мақсадга мувофиқ. Чунки жиҳозларнинг сақланиш муддати, фойдаланиш тартиб-қоидаси бўлади. Агар бу жараёнда муаммо туғилса, ўқитувчи Республика таълим маркази ва Мультимедиа умумтаълим дастурларини ривожлантириш маркази томонидан етказиб берилган мавзуга тегишли лаборатория машғулотида видео, анимацион ва электрон қўлланмалардан фойдаланиши керак. Бугунги кунда республика миқдарида барча умумтаълим мактабларида ўқувчилар лаборатория машғулотларини мультимедиа воситалари ёрдамида кузатишлари ва махсус ишлаб чиқилган компьютер дастури орқали мустақил бажаришлари

тида мавзуларга бир кун олдин ҳозирлик қўриш мақсадга мувофиқ. Чунки жиҳозларнинг сақланиш муддати, фойдаланиш тартиб-қоидаси бўлади. Агар бу жараёнда муаммо туғилса, ўқитувчи Республика таълим маркази ва Мультимедиа умумтаълим дастурларини ривожлантириш маркази томонидан етказиб берилган мавзуга тегишли лаборатория машғулотида видео, анимацион ва электрон қўлланмалардан фойдаланиши керак. Бугунги кунда республика миқдарида барча умумтаълим мактабларида ўқувчилар лаборатория машғулотларини мультимедиа воситалари ёрдамида кузатишлари ва махсус ишлаб чиқилган компьютер дастури орқали мустақил бажаришлари

тида мавзуларга бир кун олдин ҳозирлик қўриш мақсадга мувофиқ. Чунки жиҳозларнинг сақланиш муддати, фойдаланиш тартиб-қоидаси бўлади. Агар бу жараёнда муаммо туғилса, ўқитувчи Республика таълим маркази ва Мультимедиа умумтаълим дастурларини ривожлантириш маркази томонидан етказиб берилган мавзуга тегишли лаборатория машғулотида видео, анимацион ва электрон қўлланмалардан фойдаланиши керак. Бугунги кунда республика миқдарида барча умумтаълим мактабларида ўқувчилар лаборатория машғулотларини мультимедиа воситалари ёрдамида кузатишлари ва махсус ишлаб чиқилган компьютер дастури орқали мустақил бажаришлари

тида мавзуларга бир кун олдин ҳозирлик қўриш мақсадга мувофиқ. Чунки жиҳозларнинг сақланиш муддати, фойдаланиш тартиб-қоидаси бўлади. Агар бу жараёнда муаммо туғилса, ўқитувчи Республика таълим маркази ва Мультимедиа умумтаълим дастурларини ривожлантириш маркази томонидан етказиб берилган мавзуга тегишли лаборатория машғулотида видео, анимацион ва электрон қўлланмалардан фойдаланиши керак. Бугунги кунда республика миқдарида барча умумтаълим мактабларида ўқувчилар лаборатория машғулотларини мультимедиа воситалари ёрдамида кузатишлари ва махсус ишлаб чиқилган компьютер дастури орқали мустақил бажаришлари

тида мавзуларга бир кун олдин ҳозирлик қўриш мақсадга мувофиқ. Чунки жиҳозларнинг сақланиш муддати, фойдаланиш тартиб-қоидаси бўлади. Агар бу жараёнда муаммо туғилса, ўқитувчи Республика таълим маркази ва Мультимедиа умумтаълим дастурларини ривожлантириш маркази томонидан етказиб берилган мавзуга тегишли лаборатория машғулотида видео, анимацион ва электрон қўлланмалардан фойдаланиши керак. Бугунги кунда республика миқдарида барча умумтаълим мактабларида ўқувчилар лаборатория машғулотларини мультимедиа воситалари ёрдамида кузатишлари ва махсус ишлаб чиқилган компьютер дастури орқали мустақил бажаришлари

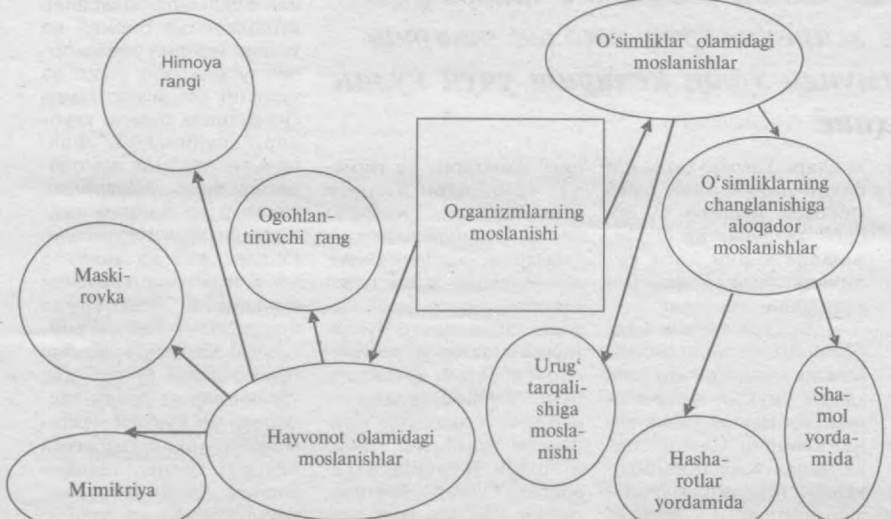
тида мавзуларга бир кун олдин ҳозирлик қўриш мақсадга мувофиқ. Чунки жиҳозларнинг сақланиш муддати, фойдаланиш тартиб-қоидаси бўлади. Агар бу жараёнда муаммо туғилса, ўқитувчи Республика таълим маркази ва Мультимедиа умумтаълим дастурларини ривожлантириш маркази томонидан етказиб берилган мавзуга тегишли лаборатория машғулотида видео, анимацион ва электрон қўлланмалардан фойдаланиши керак. Бугунги кунда республика миқдарида барча умумтаълим мактабларида ўқувчилар лаборатория машғулотларини мультимедиа воситалари ёрдамида кузатишлари ва махсус ишлаб чиқилган компьютер дастури орқали мустақил бажаришлари

тида мавзуларга бир кун олдин ҳозирлик қўриш мақсадга мувофиқ. Чунки жиҳозларнинг сақланиш муддати, фойдаланиш тартиб-қоидаси бўлади. Агар бу жараёнда муаммо туғилса, ўқитувчи Республика таълим маркази ва Мультимедиа умумтаълим дастурларини ривожлантириш маркази томонидан етказиб берилган мавзуга тегишли лаборатория машғулотида видео, анимацион ва электрон қўлланмалардан фойдаланиши керак. Бугунги кунда республика миқдарида барча умумтаълим мактабларида ўқувчилар лаборатория машғулотларини мультимедиа воситалари ёрдамида кузатишлари ва махсус ишлаб чиқилган компьютер дастури орқали мустақил бажаришлари

тида мавзуларга бир кун олдин ҳозирлик қўриш мақсадга мувофиқ. Чунки жиҳозларнинг сақланиш муддати, фойдаланиш тартиб-қоидаси бўлади. Агар бу жараёнда муаммо туғилса, ўқитувчи Республика таълим маркази ва Мультимедиа умумтаълим дастурларини ривожлантириш маркази томонидан етказиб берилган мавзуга тегишли лаборатория машғулотида видео, анимацион ва электрон қўлланмалардан фойдаланиши керак. Бугунги кунда республика миқдарида барча умумтаълим мактабларида ўқувчилар лаборатория машғулотларини мультимедиа воситалари ёрдамида кузатишлари ва махсус ишлаб чиқилган компьютер дастури орқали мустақил бажаришлари

тида мавзуларга бир кун олдин ҳозирлик қўриш мақсадга мувофиқ. Чунки жиҳозларнинг сақланиш муддати, фойдаланиш тартиб-қоидаси бўлади. Агар бу жараёнда муаммо туғилса, ўқитувчи Республика таълим маркази ва Мультимедиа умумтаълим дастурларини ривожлантириш маркази томонидан етказиб берилган мавзуга тегишли лаборатория машғулотида видео, анимацион ва электрон қўлланмалардан фойдаланиши керак. Бугунги кунда республика миқдарида барча умумтаълим мактабларида ўқувчилар лаборатория машғулотларини мультимедиа воситалари ёрдамида кузатишлари ва махсус ишлаб чиқилган компьютер дастури орқали мустақил бажаришлари

тида мавзуларга бир кун олдин ҳозирлик қўриш мақсадга мувофиқ. Чунки жиҳозларнинг сақланиш муддати, фойдаланиш тартиб-қоидаси бўлади. Агар бу жараёнда муаммо туғилса, ўқитувчи Республика таълим маркази ва Мультимедиа умумтаълим дастурларини ривожлантириш маркази томонидан етказиб берилган мавзуга тегишли лаборатория машғулотида видео, анимацион ва электрон қўлланмалардан фойдаланиши керак. Бугунги кунда республика миқдарида барча умумтаълим мактабларида ўқувчилар лаборатория машғулотларини мультимедиа воситалари ёрдамида кузатишлари ва махсус ишлаб чиқилган компьютер дастури орқали мустақил бажаришлари

Keyin o'qituvchi guruhlariga "Kim birinchi?" o'yini tarzida quyidagi jadvallarni darslikdan foydalanib to'ldirib, izohlashni topshiradi.

1-guruh	Hayvonot olamidagi moslanishlar		
	Moslashish turi	Hayvonlarning nomi	Moslashgan belgilari
1	Himoya rangi		
2	Maskirovka		
3	Ogohlantiruvchi rang		
4	Mimikriya		

2-guruh	O'simliklarning changlanishiga aloqador moslanishlar		
	Moslashish turi	O'simlik nomi	Moslashishga yordam beradigan o'zgarishlar
1	Hasharotlar yordamida changlanadigan o'simliklar	1 2 3	
2	Shamol yordamida changlanadigan o'simliklar	1 2 3	

3-guruh	O'simliklarning meva va urug'lari tarqalishiga aloqador o'zgarishlar		
	O'simlikning nomi	Tarqatish vositasi	Moslashishga yordam beradigan o'zgarishlar
1	Qayin		
2	Qo'ytikan		
3	Chigit		
4	Olcha		

30дан 180га...

хорижий тиллар тўғрақларини жонлантириш билан болалар қамрови бўйича шундай кўрсаткичга эришилди

Зомин туманидаги 2-мактабгача таълим муассасасида вилоят семинари ўтказилди. Анжуманда болалар қамровини ошириш борасида "Шодлик"нинг ўзига хос тажрибага эгалиги, қисқа вақтда тарбияланувчилар сони 30 нафардан 180 нафарга ортгани таъкидланди. Бундай кўрсаткич семинар иштирокчиларида катта қизиқиш уйғотди.

Одатда кичкинтойлар аксарият боғчада ота-онасидан ажралгиси келмай, хархаша қилиб базур қолишади. Бу эрда ўғил-қизлар ўзини кутиб турган тарбиячиси ёнига ошқадилар. Кийимларни алмаштириб, гуруҳлардаги машғулотга шошадилар.

Ўрта гуруҳда тарбиячи Наргиза Файзиева машғулоти олиб бормоқда. Тарбияланувчилар кубикчаларнинг катта-кичиклиги, рангини чет тилида бемалол таърифлашапти. Айниқса, ёд олган шеърларини бийрон-бийрон айтиши тақсига лойиқ. Болажонлар кўргазмалардаги меваларнинг рангини таърифлашда ҳам қийинчилик сезишмади.

Муассасада амалга оширилаётган ўзгаришлар мудири Инобат Тўйчиевнинг фаолияти билан чамбарчас боғлиқ. У 2009 йили иш бошлаганида боғчага 30 нафар бола катнар, 18 нафар ходим ишларди. Мудири ишни тарбияланувчиларга яхши шарт-шароитларни яратиш ва иктидорли болалар сафини кўпайтиришда бошладилар. Шу мақсадда чет тилини ўргатишга

йўналтирилган гуруҳ ташкил этилди. Ўғил-қизларнинг жисмонан соғлом ва баркамол бўлиб ривожланиши учун спорт тўғрақлари фаолияти жонлантирилди. Қизлар учун бадий гимнастика машғулоти йўлга қўйилди. Ушбу спорт тури хонаси зарур жиҳозлар билан таъминланди. Албатта, бунда туман ҳокимлиги, вилоят халқ таълими бошқармаси, туман молия бўлими яқиндан ёрдам кўрсатди. Боғчанинг моддий-техник базаси мустақамлашиб, юмшоқ ва қаттиқ ўйинчоқлар етарли даражада етказиб берилди. Мактабга тайёрлов гуруҳида ташкил этилган чет тили тўғрагини тажрибали ўқитувчи Роса Шакирова бошқармоқда. Унинг машғулотларини кузатиш асосида олий тоифали педагогнинг болалар билан ишлаш бўйича катта тажриба тўплаганига амин бўлдик. "Куз" мавзусидаги машғулотида янги педагогик технологиялар, расм ва кўргазмалар қуроллар асосида фаслнинг ўзига хос хусусиятлари бирин-кетин таърифланди. Барглар сарғайиши, меваларнинг фарқ пишиши

Maktabgacha ta'lim

каби ҳодисалар болалар томонидан тилга олинди. Сабзавот ва мева маҳсулотларининг бир-биридан фарқи расмлар ёрдамида тушунирилди. "Биз қаерда яшаймиз?" мавзусидаги савол-жавобда кичкинтойлар ўзлари яшаб турган маҳалла, туман, вилоят ҳақида бемалол сўзлаб беришди. Давлатимиз раъмлари ҳам устоз кўмағида номма-ном санаб ўтилди.

Ўқитувчи Илхом Дарвешов инглиз тили машғулотини ўтаётган хона ҳам кўргазмалар воситалар, техник жиҳозлар билан тўлиқ таъминланган. Кичкинтойларнинг хорижий тилда саломлашиши, меваларнинг номини ҳамда ҳайвонларнинг турларини қийналмасдан айтиши бизни қувонтирди. Шеър ёдлаш, қўшиқ ижро этиш болаларнинг машғулотларга қизиқишини ошираяпти.

Муассаса қошида тарбияланувчилардан иборат "Шодлик" ашула ва рақс дастаси тузилган. Кичкинтойлар рангбаранг концерт дастурлари тайёрламоқда.

— Келгусида боғча атрофини кўкаламзорлаштириб, эртақлар шаҳарчасига айлантирмоқчимиз, — дейди 2-МТМ мудири, Халқ таълими аълочи Инобат Тўйчиева. — Ўғил-қизларимиз учун спорт зали барпо этишни ҳам режалаштирганмиз.

Бугунги кунда боғчада 8та гуруҳ мавжуд бўлиб, жами 180 нафар бола тарбияланмоқда. Уларнинг эмин-эркин ўйнаши ҳамда тўғрақларга қатнашиши учун барча имкониятлар яратилган.

Абдусаттор СОДИКОВ,
"Ma'rifat" мухбири

МАҚСАДЛИ КУРС

унга нега эҳтиёж сезилди?

Таълим мазмуни ва сифати масаласи ҳар доим устувор вазифа бўлиб келган. Бундан 2500 йил муқаддам Конфуций «Ўзини камол топтира олмаган инсон ўзгалар камолотини таъминлай олмайди», деб ёзган эди.

Замонавий ўқитувчи — келажак бунёдкори, янги педагогик технологиялар, назариялар, концепцияларнинг муаллифи, ишлаб чиқарувчиси, тадқиқотчиси, фойдаланувчиси ва тарғиботчиси. Замонавий ўқитувчи дарс мазмунидаги асосий маълумотларни шундай тақдим этиши кераки, ўқувчининг идрок қилиш жараёни осонлашсин. Умумтаълим мактаблари директор ўринбосарлари эса ўқоридидаги тушунчаларни ўқитувчига тўғридан-тўғри етказиш борасида тинимсиз изланмоғи, янгиликларни топиб амалиётга татбиқ этмоғи лозим.

Шу маънода директор ўринбосарларнинг малакасини ошириб бориш бугуннинг долзарб вазифаларидан саналади. Тингловчилар малака оширишга ўз эҳтиёжини инобатга олган ҳолда шахсий дастур асосида келишлари талаб этилади.

Шуниси қувончлики, тингловчиларнинг низоми талаблари, халқ таълими ходимлари асосий лавозимларининг малака тавсифлари, таълим-тарбияга доир меъёрий, бошқарув ҳужжатлари мазмуни ва моҳиятини етарли даражада ўзлаштирилганлиги малака ошириш жараёнидаги синов натижаларида аниқланаётди.

Малака ошириш самара-

дорлиги тингловчининг малака ошириш курсидан ўтиши билан чегараланмай, балки курсдан кейинги фаолиятини такомиллаштириши ҳам тақозо этади. Директор ўринбосарларини малака ошириш курсига жоборишдан мақсад курсда олган янгиликларни орқали билан ва малакаларини ҳаётга татбиқ этиш кўникмасини ҳосил қилишга кўмаклашишдир. Улар малака ошириш курсидан ўтган-

Malaka oshirish

дан кейин ўз жамоаси олдида ҳисобот бериши, фан ўқитувчилари билан семинар-тренинглари ўтказиши, янгиликларни ўз вақтида етказмоғи лозим.

Жорий йилда институтимизда директор ўринбосарларининг 6та малака ошириш курслари ташкил этилиб, 2таси мақсадли йўналтирилди. «Умумтаълим мактабларида ҳамкорлик педагогикаси ва мактаб бошқаруви масалаларининг чамбарчас боғлиқлигининг аспекти», «Синфдан ва мактабдан ташқари ишлар методикаси» мақсадли курсларида тингловчиларнинг илмий-методик тайёргарлиги даражасини ҳамда таълим-тарбия жараёнининг самарадорлигини ошириш таъминлашга алоҳида

эътибор қаратилди. Бу курсларда малака ошириш жараёнини самарали ташкил этиш мақсадида:

а) чуқурлаштириб 22 соатга мўлжалланган ўқув предмети;

б) ўқув предметининг мазмунини узвий тарзда давом эттирадиган амалий билимлар тизими; тингловчиларнинг амалий тайёргарлигини таъминлайдиган билимлар;

в) ўқув предмети ўзлаштириш учун зарур бўлган қўшимча манбалардан фойдаланиш бўйича тавсиялар тақдим этилди.

Мақсадли курс машғулотида давомида чуқурлаштирилган ўқув фанлари мазмунидаги ўқув предметларини алоқадорлик таъминланди. Муайян бир фанни чуқур ўзлаштириш бошқа фанларни қиёсий ўрганиш эҳтиёжини вужудга келтиради.

Қўрииб турибдики, фанлар чуқурлаштириб ўқитилган гуруҳларда таълимни ташкил этиш технологияларини аниқлаш, назарий жиҳатдан асослаш ва мазкур технологиялар билан тингловчиларни (ўқитувчиларни) қуроллантириш педагогикадаги долзарб инновацион ҳодисалардандир. Бу эса тингловчиларга таълим бериш самарадорлигини ошириш имконини яратди. Биз фаолиятимиз давомида ана шу масалага атрофлича ёндашишга ҳаракат қилаяпмиз.

Гулбаҳор ХАСАНОВА,
Навоий ВПҚТМОИ
«Педагогика, психология ва таълим менежменти асослари» кафедраси мудири

ЎҚУВЧИ БИЛИМИДАГИ БЎШЛИҚ

қандай тўлдирилади?

Мисол учун, Замира Зарипованинг қирқдан зиёд методик тавсиялари, дарс ишланмалари, турли тадбирлар учун тузган сценарийлари вилоят, республика миқёсида оммалашган. «Болаларни мактабга тайёрлашнинг энг қулай усуллари», «Ўқувчининг маҳорати ўқувчи билими сифат-самарадорлигини оширади», «Ўқувчилар билимини оширишда давоматнинг роли» каби методик тавсияларидан педагоглар унумли фойдаланмоқда. «Баркамоллик болаликдан бошланади» номли методик тавсияда илғор, ижодкор ўқитувчилар иш тажрибасидан намуналар берилган.

— Ёшларни бошланғич синфдан бошлаб зукко, билимдон, мустақил фикрлайдиган қилиб тарбиялаш зарур, — дейди Замира Зарипова. — Бунинг учун педагогларга амалий ёрдам кўрсатиш биз методистларнинг бурчимиздир. Шу мақсадда «Ўқувчилар билимидаги бўшлиқларни тўлдириш методлари» қўланмасига «Дарвоза», «Бу ким, бу нима?», «Мен сенга, сен унга» ўйини, «Ақлий ҳужум», «Мулоқот» тренинги, «Зинама-зина» методи, «Класстер» усули ва қўшимча машғулотларни киритдим. Бу йилларда ўқувчиларнинг барчаси иштирок этиб, мураккаб мавзуларни осон ўзлаштирди.

Бошланғич синф ўқитувчилари учун яратилган мазкур қўланма дарс самарадорлиги-

ни ошириб, ижобий натижа бермоқда. Бу ҳақда Каттакўрғон туманидаги 16-умумтаълим мактабининг бошланғич синф ўқитувчиси Гавхар Иззатова шундай дейди:

— Мен раҳбарлик қилаётган 3-«А» синфда 31 нафар ўғил-қиз билим олади. Бошланғич синф ўқувчиларининг фикри тарқок, бироз ўйинқароқ бўлгани боис дарсларда турли усуллардан фойдаланишни маъқул кўраман. Бу билан ўғил-қизлар диққатини жамлаб, дарс қизиқарли бўлишига эришаман. «Ўқувчилар билимидаги бўшлиқларни тўлдириш методлари» қўланмасидан унумли фойдаланиб, мавзуларни оддий ва содда тушуниришга эришяпман. Мисол учун, ўтган ўқув йилида 6 нафар бўш ўзлаштирувчи ўқувчиларини сафи бу йил 2 нафарга камайд.

Фидойи методист педагоглар учун фойдали қўланмалар яратиш билан бирга, ёш мутахассисларнинг иш тажрибасини шахар миқёсида оммалаштириш, касб маҳоратини оширишга ҳам хисса қўшиб келмоқда. Зебо Сулаймонова, Муҳайё Ҳалимова, Кимё Нурмуродова, Зулфия Шарофиддинова, Нигора Зойирова каби қўлаб муаллималар Замира Зариповани ўзларига устоз деб билишади.

Гулзод ОРИФЖОНОВА,
«Ma'rifat» мухбири

БАХТ ТОМОН ЙЎЛ

Бахтли бўлиш учун инсонга нима керак? Бу савол боқий, аммо жавоблар мўртдай. Ҳар ким ўзича бу масалани талқин этар, ечим топар. Ҳақиқатан. Катталарнинг катта фикрларига кўра ғўрман, эҳтимол. Лекин баъзан бахтнинг нималиги, унинг оний лаҳзалардаги жиловлари ҳақида ўй сурганимда ҳаёлим қанотлари учидан толиқса-да, тайинли жавоб тополмайман. Онамга юзлансам, «Бахт — соғлигингда, тинч-омонлигингда, инларининг борлигинда», дейди мийида кулиб. Дуономдан сўрасам: «Орзуларинг рўёби — бахт», дейди кўзлари порлаб.

Figra

Ҳўш, орзу бир кун амалга ҳам ошар, лекин шу билан тугал бахтга етишдим, дея оламизми? Йўқ, яна янги орзу пайдо бўлаверди, биз унинг ортидан эргашаверамиз. Орзуларимиз аксар ҳолларда моддийликка тақалади. Яна шундай орзулар ҳам бўладики, «Алкимёгар»даги биллур сотувчисининг орзуларига ўхшайди. Уларга инсонлар таяниб яшашида, етишсалар гўё дунёдан илинжлари қолмайдигандек. Орзу-хаёлнинг ўзи қийлайлар учун бахтдир, эҳтимол.

Фикрларим чалкаш, хаёл отим адоқсиз ўйлар оралаб чопишдан зерикмайди. Орзу, умид — улар бахт сари элтувчи йўللардек, бироқ бахтнинг ўзи-чи? У нима? Уни кўлгуларда, кўзларда, сўзларда акс эттириб бўлармикан ё фақат қалб тубида жилваланадими?

Метрога тушдик. Вагонда йўловчилар сийрак. Барча ҳукм ўқилишини кутаётган суд залига тўпланганлар сингари тунд. Бир вагонда ўтирганлар худди бир-бирдан миллион-миллион километр узоқликдаги сайёрадек ўзлари билан оввора. Бекатга етиб, вагон эшиклари шарақлаб очилди-ю, у кириб келди. Ҳассаси билан пайпаслай-пайпаслай бўш ўрин топиб ўтирди. Метронинг кулоқдан ўтиб миғнагача етиб борувчи шовқини аро унинг хиргойиси эшитила бошлади. У жўшиб куйларди. Кўшиқ ўйноқи, гўё шарқираб оқаётган сойдек. «Нега у бунчалар бахтли? Шу ахволда бўла туриб ҳам-а?». Биринчи ўйлаганим шу бўлди. То манзилга етгунча у гоҳ хиргойи қилар, гоҳ ёнидагилар билан гурунглашарди. Бекатга етиб келдик. Вагондан тушиб, ҳассасини бироз дўқиллатиб турди-да, кейин қатъийлик билан юриб кетди.

Ҳавас қилдим. Ироласига эмас, ёнидаги бахтни кўра олганига. Бахтни ҳис этиш барча нуқсонлардан ҳолиликни талаб этмас экан-да? Менинча, киши ҳар лаҳзада ўзини бахтли деб ҳисоблаши мумкин. Ҳа, ишонаверинг. Ҳатто муаммолар гирдобда, қийинчиликлар қийноғида қолганида ҳам. Қандай қилиб дейсизми? Бунинг йўли осон, тушган ёмон ахволимиздан ҳам баттарроқ ҳолда бўлишимиз мумкин эди-ку, деб ўйлашимиз зарур. Чин дилдан бунга ишонсак, булутлар тарқаб, кўёш нурулари қалбимизни илтиба бошлайди. Умид майсалари ниш уради. Ёнингиздаги бахт ўз кўлларини чўзади. У доим сиз билан. Фақат уни кўра олиш учун қалб кўзингизни очинг...

Мохира ОТАБОЕВА

...Хадича момонинг тонготар чоғи яна уйкуси қочди. Туриб ул-булга уринай деса, тун бўйи ухлай олмаганиданми, танаси хорғин. Кўз юмай деса, қалбини ҳар лаҳза ўртаб турадиган ўйлар тўр ташлашидан дили зириллайди...

...У ён-бу ён ағдарилди, лекин кўнгил ярасини шум хаёллар тирнаб юборди-ю, онаизорнинг бутун борлиги кўз ўнгидан кино тасмасидай ўтаверадиган лаҳзаларга эргашиб кетди... «Элнинг олди бўлиб, орқанг эгасиз ўтаятти-я, болам. Худо бермаса, тақдир экан, дердим. Ойдай қизларингни меҳрингга зор қилиб, ўзингни бефарзанд аёлнинг эшигига урдинг-а! Қизини берган Тангрим ўғлини ҳам берарди. Эртага белингга камар бўларди-я. Олим бўламан десанг, суюнибман. Сени устоз дея эъзозлаганларини эшитиб фахрланибман-а, болам. Лекин бу қилигинг мени адо қилди. Ўлиб қол-

ни чайқаб ҳамроҳларига. Бир зумда машина кўздан гойиб бўлди. Хадича буви эса ширин туш кўрган кишидай қарахт туртина-суртина оғил томон судралди...

Шу ҳафтаси билан бувининг ошхонасига неча қоп нима келиб тушди, унинг ўзи ҳам билмайди. Фақат муштипар аёл машинанинг овози эшитилиши билан «Одилмикан-а...» дея кўча томон талпинади-ю, яна ҳафсаласи пир бўлганча ортига қайтади.

Индинга тўй деган куни Одил бир машина юк билан келиб қолди.

— Ойижон, кўнгил етарларингизни айтаверинг. Кўчанинг бир томонини ёпиб катта жой ҳозирлаймиз. Элнинг ичида юрибман-да мен ҳам...

Одилнинг кейинги сўзлари Хадича бувининг ҳар лаҳза ўзини эслатиб турадиган ярасига туз сепгандай бўлди. Рост-да, ёши қирқдан ошиб қолган, қаерга бош суқса, дав-

Turmush chorrahalarida

сининг олтимш ёшини «тўй» қилиб бераётганидан ўзида йўқ масрур эди. Хадича бувини йўқлаб келганлар, қишлоқ аҳли наридан беригина тузатилган дастурхон атрофида рўпараларидаги ясалган столлар томон ташлаётган таомларга кўз қирларини яширинчагина ташлаб ўтиришарди. Давра ўз-ўзидан иккига бўлинган: бир томонда бувининг жон-жигарига айлиб кетган қадрдонлари, Одилжонни опичлаб катта қилганлар на хизматда, на иззатда! Турайлик дейишса, ўртада буви бор... Кетишмаса... Бир томонда та-ниқли олимнинг соясига кўрпача солувчилару бугунги дунёсининг ош-нолари. Раққосанинг бошидан дасталаб пул сочган ҳам, сўз айтиб «йигитлар сардори»ни кўкларга кўтарган, бир-бирдан ноёб совғаларни келиннинг қўлига тутқазган ҳам ўшарлар... Аҳён-аҳёнда Хадича бувининг номи тилга олинади-ю, онаизор ерга кириб кетгудек бўлади... Тўй узоқ давом этди. Лекин қишлоқ аҳли эртанги дала юмушларини баҳона қилиб барвақт кўзгалди. Улар тарқалгач, Хадича буви мунгайибгина сўрининг бир четида ўтирд-қолди...

... Эртаси куни чошгоҳда катта машина келиб, Одилжоннинг шогирд йигитчалари тўёнларни елиб-югу-

ЎҒИЛ

сам кўзим очик кетади, деб кўрқаман. Шундайям сенга ачинаман: у армонни юрагингга сиғдирилмай доғда қолсан-да, болам...

Онаизор ўзи билан ўзи узоқ олишди. Адоқсиз саволлардан толиққан жуссаси янаям зил тортгандай, зўрга ўрнидан кўзғалиб, халатини эгнига илганча ҳовлига чиққан ҳам эди, кўзи дарвозадан бўйинини эгиб кириб келётган ўғлига тушди.

— Вой, ўзингмисан?..

Она ховлиқканча дилбандининг истикболига ошиқди.

— Ҳозиргина сен билан гаплашиб чикдим-а...

— Қаердан гаплашасиз, ойижон? Мен энди келаяпман-у. — Одил қадамини тезлатганча келиб мушдеккина бўлиб қолган онасининг меҳрибон кўксига бошини қўйди.

Онаизор энтикканча боласининг юз-кўзларидан ўпар, ҳозир ундан бахтиёр одам йўқ эди гўё. Одил эса меҳрга ташна бағирдан бошини кўтармай, «Сизни тўй қиламан...», деди ошиққан кўйи.

— Эй болам, мени қўявер. Худо-йим пайғамбар ёшига етказса, бир қўй сўйиб кўни-қўшни, қавму қариндошларга ош тортиш ниятим бор. Нафақамдан йигинаяпман. Келиб бошида турсанг бўлди...

Хадича бувининг гапи оғзида қолди. Одил дарвоза томон юзланиб, овозини баландлатди:

— Қолларни тушираверинглар.

Икки йигит ҳаш-паш дегунча уч-тўрт қопни ошхона томон олиб ўтишди. Она нима деярини билмас, ҳали ўғлининг дийдоридан ҳаяжонда эди.

— Ҳа, биз қайтдик.

Йигитлар йўлни кўриб олишди, — деди Одил соатига бир қараб оларкан. — Ўзлари майда-чўдаларни олиб келаверишди. Камини ҳеч ўйланмай айтаверинг.

— Кел, ўтир, болам, бирга чоғ ичалик. Ҳозир сигирини соғаман...

Хадича буви йиғламсираган кўйи дарвозахонагача ўғлининг елкаларидан қочиб борди.

— Иш кўп, иш...

Одил онаизорининг ўтинчили илтижоларини ҳис этмас эди. Фақат ялтираб турган машинасига кўнган чанглари бармоғи билан сидирганча, ачинганнамо «Қишлоқ-да, қишлоқ», дерди қайта-қайта боши-

Нодир НОРМАТОВ олган сурат.

ранинг тўридан жой оладиган нури-дийдаси ҳали бирор бора кўпга дастурхон ёза олгани йўқ...

Ҳамқишлоқларга хизмат ҳам қолмади. Одилнинг бир имосига маҳтал бўлиб турувчи қўл остидагилар ҳатто самовару ўчоққача эгаллашди. Кўни-қўшнларнинг қимтиниёғина у супадан бу супага ўтишлари эса Хадича бувининг кўнглини ғашлар, ўзини овутишга уриниб, қайта-қайта шўкрона қилишга оғиз жуфтларди: «Ўғлимнинг обрў-эътиборидан суйинсам-чи... Ҳар кимнинг қўлидан ҳам бундай маърака қилиш келавермайди...». Йўқ, охири бўлмади: айқаш-уйқаш хаёлларга нуқта қўйилди. Буви тўй қилса-ю, жон қўшнлар ху шаҳардан келганларнинг қўлидан чоғ ичиб ўтурса?! Қишлоқнинг қайвониси Хадича бувининг тўйида-я?!

Буви шу кabi ўйлар билан минг бир қоврилса ҳам, ховлиқиб юрган ўғлини аяди, унга тўқнаш келганда жилмайиб қўйди... Лекин...

...Кечки базму жамшидда онаизорнинг бутун борлиги тутдай тўкилди. У юрак-юрагидан ўқсиниб, ичидан бўғилиб йиғлади. Худди ўзи ўз ховлисида бегонадай атрофга қараёт бокар, ҳамқишлоқларидан кўзини олиб қочар, даврдан чиқиб кетишга йўл тополмасди. Казо-казоларни қўтишу қузатиш билан оввора Одилжон эса бу дилпора жоннинг орзу-умидларини ўйларидан аллақачон узоқлашиб кетган, бугун у она-

риб юклай бошлашди. Ширақайф ўғлини машина кабинасига тўнғиллай-тўнғиллай ўтказган келиннинг ортидан эргашиб кўприккача борган онаизор қайта-қайта илтижо қиларди:

— Қизим, болагиман уйкусини олгунча индамай кўя қолмадингиз... Бугун «оддик»ларингиз чоғи-ку? Ўзи туғилиб ўсган уйда бир тўйиб оромини олсин болам... Айланай, яна ул-бул деб қойиб ўтирманг, югур-югурлар роса тинкасини қурутди-да ўғлимнинг...

Келин унинг гапларини эшитгиси ҳам келмас, номигагина жилмайиб қўярди, холос. Машина ўрнидан оғир кўзгалди. Одилжон уйкусираганча бошини эшикка уриб олди-да, юзини бир буриштириб яна пинакка кетди. Буви эса намли кўзларини ўғлидан узмай, юраги уюшганча кўчанинг бошида анча туриб қолди. Хиёл ўтмай машина ортидан кўтарилган чанг ҳам ёйилиб кетди. Аммо онаизорнинг дилидаги хуфтонлик сира тарқамасди. Қанийди, шу дам дунё бешикка айланса-ю, она орзу-армонларини аллаларига қўшиб қайта қўйласа...

Буви ҳолсизгина ҳовлига кирди. Бўзгига нимадир тикилиб, жону жаҳони бир тутам бўлиб бораётганидан овунч излаб, супадаги кўрпачаларни йиғиштиришга тутинди.

Ойбуви ОЧИЛОВА

Кимдир уни «бозор иқтисодиёти шароити маҳсули» деб оқлашга уринса, кимдир бутун бир жамиятнинг бамисоли жигарини қуритишга чоғланган «сарик касаллик» дея қоралайди... Бугун мазкур сўз бирикмаси ишлатилиши билан тутуриқсиз, бадиий савияси паст, сайёз газета ва журналлар кўз олдимизга келадиган бўлди. Уларнинг ранг-баранг саҳифаларида энгил-ели ҳикоялар, ишқий-эҳтиросли воқеалар, порнографик ярим (гоҳи тўла) яланғоч расмлар, кўнглини сиёҳ қилувчи жирканч лавҳалар ҳар қандай (айниқса, ёшлардаги) иммунитетни ҳам аста-секин емириши мумкин...

Сарик ранг ёрдамида эса, одатда, қуёш каби улғуворлик, тўкин-сочинлик, илиқлик, баъзида ҳазон каби шикасталик, маъносиз, гоҳи олтин каби бебаҳолик сифатлари кўйланади. Мумтоз адабиётимизда ҳам сарик ранг билан боғлиқ ўхшатишлар кўп учрайди. Аммо нима учун илгирманчи асрга келиб, бу ранг тўғридан-тўғри жамият учун зарарли, хавфли бўлган «матбуот» турлари учун қўлланилмаяпти?

Нега унинг айнан «сарик» дейилишининг аниқ сабаблари йўқ. Манбаларда ёзилишича, 1895 йили Ж.Пуллитернинг «The New York World» ва У.Херстинг «New York Journal American» нашрларида сарик рангли кўйлақдаги боланинг расми кетма-кет, серияли тарзда чоп этилган. Бу бола турли гап-сўзлар, олди-қонди кинолар билан гўё 1895 йили бошланган жой-япон урушига ўз муносабатларини билдирган. Фарбликлар кўзлари қисқик, юзу кийими кир, яланғоқ япон болаканининг рангини осий-ликларга хос — сарик тусда ифодалаган.

Масалан, бир расмда бу бола гўё ғам-ташвишни унутиб, хурсандчилик қилаётган, кўлига қадаҳа кўтариб ҳаммани тавозе билан «енгил ҳаётга» қорлаётгандек тасаввур уйғотади. Пойида ётган вино идишидан тўкилган спиртли ичимлик эса «сарик матбуот» дегани жамиятларни, кейинчалик бутун дунёни ҳархат қилишга чоғланган бўлма илон, дея шивирлаётгандек...

Фарбликлар орасида тез омалашган бу «қарҳоман» ақс этган нашрларни миллионлаб одамлар газетафурушлардан ўз номи билан эмас, аксинча, бир хил тарзда «Сарик (рангли кийим кийган бола сурати бор)» газета ёки журналдан бериш» деб сўраган бўлиши мумкин. Японияликларни камситиб, инсон ҳуқуқларига зид фаолият юритгани учун мазкур нашрлар таҳририяти судга берилган, ажабо, уларга бўлган қизиқиш янада ортган.

Бундан ташқари, ушбу газеталар дастлаб энг сифатсиз, сарик қоғозларга босилган экан. Бу ҳам уларнинг «сарик» деб аталишига сабаб бўлиши мумкин. Қолаверса, унинг нархи ҳам жуда арзон бўлган, масалан, битта газета ёки журнал баҳоси 1 цент бўлган. Бир центлик тангалар эса сарик рангда зарб этилган. Эҳтимол «сарик» сўзи бу каби матбуот турларининг бевосита нархи «сарик чақа»га тенглигини ифодалагандир...

Тарихга бир назар...

...1830 йилдан кейин Фарбада урбанизациянинг жадаллашуви кузатилади. Журналистика

этибори иммигрантлар ва оддий ишчилар синфининг талаб ва эҳтиёжларига қаратилди. Шу маънода «центрик матбуот» («penly-press») омалаша бошлади. Ноширлик билан шуғулланувчи тадбиркорларнинг ҳам иши юришиб қолди. Кейинчалик бундай матбуот тури Фарб-

бераётганди. То ўтган асрнинг 50-60-йилларига қадар «сарик матбуот» уруш ва таҳликалар, қурбонлар, бедарак йўқолганлар, вайронгарчиликлар каби мавзулар орқали аудиторияни ушлаб турди. Расмий ҳукумат нашрларида чоп этилиши қатъий тақиқланган материал (ре-

«САРИК МАТБУОТ» ЭПИДЕМИЯСИ

да «оммавий маданият» пайдо бўлиши ва илдиэз отишига замин яратиб берди...

Америкадан тарқалган «сарик матбуот» эпидемияси 1881 йили Буюк Британияга кириб келди. Европада биринчи кўнгилочар нашр — «Tit-Bits» газетаси чоп этила бошлади. Таҳририят ходимларига кўпроқ оломон талаби ва хоҳиш-истакларини пухта ўрганиш ҳамда шунга мос материаллар ёзиш бу урилган. Айниқса, ака-ука Хармсвортлар «сарик матбуот»га хос қарашларнинг Англияда ривожланишига катта таъсир кўрсатишган. Улар 1888 йилгача турли кўнгилочар журналларга материал ёзиб беришган, шу йилдан бошлаб эса биргаликда «Evening News», «Daily Mail» ва «Daily Mirror» газеталарини очилган. Улар бу юмушга шу қадар иштаҳа билан киришиб кетишганки, натижада визуаллик борасида америкаликлар ҳам ака-ука қорчалонлар қаршида ип эшолмай қолган. Масалан, америкача нашрларда сурат ва матн тенг ўрин эгаллаган бўлса, инглиз «сарик матбуоти»да иллюстрациялар матнни саҳифалардан деярли сиқиб чиқарган.

Европада эса Иккинчи жаҳон уруши арафасида «сарик матбуот» шу қадар кутуриб кетдики, улар мамлакатларни, ҳукуматларни безор қилиб юборди. Бу вақтга келиб «кўхна китъа»нинг бир қатор қудратли давлатларининг ички ва ташқи сиёсатида туб ислохотлар юз

портаж, хабар, таҳлил) ва суратларнинг айнан «сарик матбуот» саҳифаларига жойлаштирилиши урушдан буткул юрак олдириб қўйган халқлар учун ҳаёт каби муҳим аҳамиятга эга эди. «Сарик матбуот» эса, табиийки, ўз номига монанд тарзда одамларнинг қайғу ва ҳасратини ҳам пулга алмашишдан тат тортмасди. Отнинг ўлими — итнинг байрами-ку, ахир.

Уруш якунланиб, сиёсат уммонида тўфонлар тинчиб қолган, эътибор уруш туфайли қалби мажруҳ бўлган мингмиглаб одамларни чўқур руҳий депрессия, ғам ва қайғулар олиб чиқиш, қалғитиш, ҳатто алдашга қаратилди. Одамлар ҳам гўё шунга мойил эдилар. Ана шундай вазиятда «халоскор» никоби остида «сарик матбуот» очик-ойдин «ахлоқсизлик инқилобини» қайтадан бошлаб юборди. 1953 йилда кучга кирган тўлқин «сарик матбуот»га қўшимча куч бағишлади гўё. Шу йиллардан эътиборан муқовасидан тортиб сўнги саҳифасигача ахлоқий бузуқликка бағишланган «Playboy» (асосчиси Х.Хейфнер) журнали миллионлаб нуسخада чоп этилди.

Материалларда гўёки одамнинг жинсий ҳаёти «илмий» тадқиқ этилаётгани айтилар, аммо улардан бирор билим олиш эмас, аксинча тамоман заҳарланиш муқаррар эди. Нашр ҳодимларининг на дин, на инсоний муносабатлар ва на қонунга мос келувчи вайронкор гоёлари бирин-кетин оммавий ахборот воситаларининг бошқа турларига — телевидение ва кино санъатига ҳам кўчди. Ахлоқсизликни тарғиб қилувчи ҳикоя, қисса, романлар ёзилди. Одамлар жиноятни жазолаш ўрнига, унга пул тўла рағбатлантиришди. Бу даҳшатнинг ўзи эди!!!

Бугун-чи?

Ҳозирги даврга келиб ҳам «сарик матбуот»нинг туб мазмун-моҳияти ўзгармаган. Яъни, улар сенсациялар, сиёсат арбоблари, санъаткорлар, спортчилар ва бошқа машҳур шахслар, компаниялар, ҳатто давлатлар ўртасидаги жанжалли

вазиятлар, тўю мусибатлар, ғийбат ва миш-мишларга асосланган ҳолда, қисқаси, фақатгина бозор учун чиқарилмоқда. Уларда берилаётган материаллар бадиий жиҳатдан мукамал бўлмаслиги, ҳатто тил ва имло меъёрларига амал қилмай ёзилиши, сўз ва жумлалар қўпол равишда бузилиши мумкин, бироқ мавзуларининг «кўнгилочар»лиги, «хаммабон»лиги эвазига «бозори чаққон» матбуотга айланди.

Демак, «сарик матбуот»нинг асосий белгилари: 1) сенсациялар; 2) эклектизм (турли қарашлар, назарияларни бир-бирига ўзбошимчалик билан қориштириб юбориш); 3) визуаллик (тил ва имло қоидаларига амал қилмаслик, матн ўрнига суратлардан фойдаланиш)га асослангани билан намоён бўлар экан.

«Ғийбатчи», «миш-мишчи» ёки «ёлғончи» дея ном олган бундай тадбиркорлар фақат фахш ёки қотилликлар ақс этган матн ва суратлар билан

эмас, оддийгина сарлавҳалар орқали ҳам эътиборни тортишга ҳаракат қилмоқда. Масалан, газета муқовасида берилган шов-шувли сарлавҳага қизиқиб, уларни сотиб оласиз. Мутолаа жараёнида сарлавҳадаги сенсациянинг матнга мутлақо алоқасиз эканини биласиз. Ёки ваҳима қилиб ёзилган ўша сарлавҳага аргизулик маълумотини излаб, бир оғиз чўмал гап топасиз, ҳолос. Афсуски, уни дўқонга қайтариб беролмайсиз...

Ҳа, яширинча олинган суратлар, ўғринча уюштирилган сўхбатлар, очик-ойдин миш-мишлар... бозор матбуотининг «энг харидордир маҳсулот»ига айланмоқда.

Сарлавҳалардан ташқари, сўз ва сўз бирикмалари орқали ҳам одамларни манипуляция қилиш мумкинлигига «сарик матбуот» найранглари мисолида амин бўлаяпмиз. Оддий симуляция: журнал муқовасига катта ҳарфлар билан «ШОК» сўзи ёзилади. Биласизки, бу сўзнинг ўзиёқ ваҳимали қўриқнади. Унга кўз тушиши билан машҳурларнинг ҳаётига боғлиқ ҳодиса ёки минг йиллик сир очилгани ёки кимнингдир шарманда бўлгани каби ноодатий ҳолатлар ҳаёлга келади. Матбуот дўқонига яқинлашасиз. Сарлавҳага қарайсиз: ундаги факт атайин бузиб кўрсатилган бўлади, аммо буну кўрмай, билш мумкинми? Масалан, «Фалончи заҳарланиб ўлди!» деб ёзилган. Материални тўла ўқиб чиққан, фалончи шунчаки бадиий фильмдаги ролида «ўлган» бўлиб чиқади.

«Сарик матбуот» ялтироқ буюм каби ўзига жалб этади. Муқовасидаги бир-бириндан қизиқарли сарлавҳалар кўзини қамаштиради, саҳифалардаги чегараланмаган матнлар, сурат-

Sharh

лар нафси «қитиклайди», теша тегмаган мавзулар, фактлар, сенсациялар ақлни шошириб қўяди. Қандай алданганингизни ўзингиз сезмай қоласиз.

Муаммо нима?

Бугун дунёдаги айрим мамлакатларда қонуна рўхсат этилган «бир жинслилар никоҳи» ёки эрга эр, хотинга хотин «алмаштирилаётган» свингер-клубларнинг пайдо бўлишига, йиртқич ҳайвонлар ҳам жўрват этолмайдиган хунрезликлар, ирқчилик, дискриминация, террор, бир гап билан айтганда, уларнинг жалолат ботқоғига буткул ботиб кетганлигига «сарик матбуот»нинг маст қилувчи, ақлдан оздирувчи иллюзияси воситасида тамал тоши қўйилган десак, муволаа бўлмайди.

Чиндан ҳам, бундай давлатлар аҳолиси лаззатланишга, кайфу сафога бутун борлиги билан кириб кетишди. Фақат тунги барларда, сершовкин, сержазава дискотекаларда эмас, ҳатто кундуз кун катта кўчаларда ҳам гиёҳвандлик, ичкиликбозлик, зўравонлик авж олди. Оммавий маданиятсизлик шаҳарларнинг ҳар бир кўчасини булгади. Натижада ёшлари онгига «муқаддас оила» деган тушунча сиғмай қолди, тугилиш кескин қамади, насл бузилиши содир бўла бошлади...

Маълумки, имони мустаҳкам, одоби гўзал халқимиз бундай номаъқулчиликларни азалда! қоралаб келган. Болалар соғлом руҳда тарбияланган. Бугун ҳам шундай, албатта. Аммо ахборот асрида интернет тизими тарқатилётган ҳудуд бизмаса ахборот ёки айланма йўллар орқали мамлакатимизга олиб кирилаётган шу каби «нотавон маҳсулотлар»ни йўқотиш, тўсиқ қўйиш анча мушкул масала. Шунинг доим ёлда тутиш лозимки, инсон онгини аста-секин жиловлаб, пировардида мутега айлантиришга қаратилган бугунги гоёлар ўз-ўзига пайдо бўлиб қолмайди. У давр тақозоси ҳам эмас. Мамлакат ривожини кўролмайди, қолаверса, қаромдан бўлса-да мўмай даромад орттириб, ҳаёминини қаппайтиришнинг аҳаётим ҳаётига деб билган башариёт душманларининг минглаб ҳийла ва найрангидан бир шингил бу, ҳолос.

Айрим хусусий даврий нашрларимиз таҳририяти «бозор муносабатларини рўқач қилиб, ўз саҳифаларида фикрий савэллик ва маънавий бузуқликка салмоқли жой ажратаётгани ўша «сарик матбуот»нинг совуқ нафасини эслатиб юбормоқда. Шукрки, улар ҳали буткул «саргайиб» кетмаган. Касалликнинг олдини олиш учун вақт ҳам, имкон ҳам бор. Шундай экан, кўнгилочар нашрларимизда мунтазам берилаётган ҳикоялар, ишқий саргузаштлар, детектив асарлар, сир-синоат ва ижтимоий муаммоларга бағишланган материаллар ёки санъат аҳлига тегишли хабар, миш-миш ва сўхбатларга шунчаки муҳлислик нигоҳи билан эмас, танқидий-таҳлилий кўз билан қараш зарур.

Бугунги шиддатли ахборот асрида айрим «кўзини туман тўсиб қўйган» нашрлар оммини ўз ортидан эргаштирмай туриб, аксинча, халқ уни назорат қилишга улғурса: ўз нозирлигини билдириб, таҳририятга эътирозли мактубларини йўллаша, ҳатто харид қилмай қўйса, «сарик матбуот» эпидемияси газета дўқонларини четлаб ўтиши муқаррар. Ақс ҳолда, ҳозирги глобаллашув даврида мавжуд энг мустаҳкам ҳимоя қатлами ҳам узок вақт бундай қудратли эпидемияни тўсиб туролмаслиги мумкин.

Зохиджон ХОЛОВ,
«Ma'rifat» муҳбири

ДЎСТЛАР СОНИ АҚЛИЙ РИВОЖЛАНИШ МАНБАИ

Олимлар томонидан узоқ йиллардан буйн кишиларнинг ижтимоий алоқалари асаб тизимига қандай таъсир кўрсатиши ўрганиб келинмоқда. Маълумки, кўпгина ижтимоий алоқалар кишининг нотикликлари, киришувчанлиги ва яхши суҳбатдош бўлишига ижобий таъсир кўрсатади.

Оксфорд университетининг бир гуруҳ олимлари томонидан ўтказилган янги тадқиқотлар эса дўстлар сони инсон миёсининг айрим қисмлари ривожланишига ижобий таъсир этишини исботлади.

Тадқиқот учун бир қанча кўнгилчилар жалб этилди. Улардан бир ой давомидида барча учрашув ва янги дўстлар билан алоқаларни қайд этиб бориш сўралди. Шу вақт ичида телефон кўнғироклари, СМС ва электрон почта хабарлари ҳам эътибордан четда қолмади.

Олинган маълумотлар иштирокчилар миёсининг магнит томография таҳлиллари билан солиштирилди. Аниқланишича, ижтимоий алоқалар сони ва ақлий салоҳият ўртасида боғлиқлик мавжуд бўлиб, бундай одамларнинг миёсида ўзига хос ижобий фаоллик кузатилади. Айниқса, инсонлар ўртасида ўзаро тушуниш, ҳамфикрликка жавобгар бўлган олд миё қисмининг анча ривожлангани қайд этилди. Ушбу қисмининг юқори даражадаги фаоллиги бошқалар билан осонгина алоқага киришиш, нотаниш кишилар билан муаммосиз тил топишишга кўмак беради. Шунингдек, киришувчан инсонлар бош миёсида нейронлар ҳаракати фаоллиги кузатилиб, ушбу ҳолат миёнинг қисқа фурсат ичида керакли даражада шаклланишига таъсир кўрсатади.

УНИВЕРСАЛ АНТИБИОТИК ЯРАТИЛДИ

Кўплаб антибиотикларда бир муаммо мавжуд: бактериялар уларга тезда мослашиб олади. Бироқ АҚШнинг Бостон шаҳридаги Шимол-шарқий университет профессори Ким Льюис бошчилигидаги тадқиқотчилар гуруҳи ушбу муаммога ечим топганга ўхшайди. Улар яратган янги универсал антибиотикнинг ўзига хос жиҳати шундаки, бактериялар дори воситасига қарши курашувчанлигини бутунлай йўқотади.

Препарат таъсирчанлиги ҳар қандай бактерия учун хос бўлган ҳаётимухим фермент — ClpP протеази фаоллигини сўндиришга қаратилган. Қатор лаборатория тадқиқотлари натижасида олимлар янги антибиотик ёрдамида протеинлар парчаланиши жараёнига таъсир кўрсатган ҳолда зарарли бактерияларни йўқотишга муваффақ бўлишди. Тилларанг стафилококк бактериялари устидан олиб берилган изланишлар жараёнида ушбу антибиотик қисқа муддат ичида ўз самарасини кўрсатди.

Олимларнинг тасдиқлашича, бактериялар мазкур антибиотикка мослашиш имкониятига эга эмас. Сабаби, улар ClpP протеазларидан воз кеча олмайди. Бутун дунёда янги ва ягона универсал антибиотикдан кенг фойдаланиш йўлга қўйилиши мумкинлиги таъкидланмоқда.

ҚАХВА УЙҚУ БУЗИЛИШИГА ОЛИБ КЕЛАДИ

«Journal of Clinical Sleep Medicine» нашрида ёзилишича, америкалик бир гуруҳ олимлар кўннинг иккинчи ярмида ва тун бошланиши вақтида қаҳва истеъмоли қилиш уйқунинг бузилишига олиб келиши мумкинлигини аниқлашди.

2 минг нафар ўсмирлар ўртасида ўтказилган тажрибалар жараёнида уйқуга кетишдан ҳатто 6 соат олдин ичилган қаҳва ҳам саломатлик учун жиддий хавф туғдириши мумкинлиги маълум бўлди. Бу муддат ичида мунтазам равишда истеъмоли қилинган ичимлик уйқунинг энг камида бир соатга қисқартиради. Шу боис ҳам олимлар кечки соат бешлардан сўнг қаҳвадан бутунлай воз кечишни тавсия қилишмоқда.

Таъкидлаш ўринлики, уйқунинг бузилиши кўпгина жиддий хасталикларга олиб келиши мумкин. Юрак, қон-томир хасталиклари, холестерин микдорининг ортиши, семизлик ва депрессия шулар жумласидан. Шу билан бирга, ўсмирлардаги шамоллаш, грипп ва гастроэнтерит сингари касалликлар ҳам уйқунинг бузилиши билан боғлиқ бўлиши мумкин.

Санжар РУСТАМОВ тайёрлади.

JUMLADA JAHON

АҚШнинг Питебург шаҳридаги мактаблардан бирида дарсларни тугатиб автобус томон йўл олган ўқувчиларга қарата номаълум шахс томонидан ўққ узилгани оқибатида уч нафар ўқувчи жиддий жараҳатланган, воқеа юзасидан ҳуқуқни муҳофаза қилиш органи ходимлари суриштирув ишлари олиб бормоқда.

Польшанинг Янкув-Пшигки аҳоли пунктида кучли босим остидаги газ қувури портлаши натижасида уч киши ҳалок бўлган, ўнлаб инсонлар жараҳатланган, ҳодиса жойида ёнган оқибатларини бартараф этиш ва қидирув-қутқарув ишлари олиб боришмоқда.

Сомали шарқида рўй берган тўфон ва сув тошқинлари оқибатида қурбонлар сони 300 нафарга етган, юзлаб кишиларнинг тақдирини номаълумлигича қолмоқда. Босасо порти ва пойтахт Могадишо ўртасидаги асосий йўлнинг сув остида қолгани боис табиий офат юз берган ҳудудларга маҳаллий ва халқаро ташкилотлар томонидан моддий ёрдам кўрсатиш мураккаблашмоқда.

Ўрта махсус, касб-хунар таълими маркази жамоаси ва қасаба уюшма қўмитаси марказининг касб-хунар коллежлари ва академик лицейларга қабул қилиш режасини шакллантириш бошқармаси бошлиғи Мирҳамом Умаровга падари бузруквори.

МИРҲАМОМ отанинг вафоти муносабати билан ҳамдардлик билдиради.

реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама

ТЕНДЕР САВДОЛАРИДА ИШТИРОК ЭТИШ УЧУН ТАКЛИФ

Сана: 14 ноябрь 2013 йил
Кредит №: UZB-0060
Танловнинг ёпилиши: 13 январь 2014 йил

ХАЛҚАРО ТЕНДЕР САВДОЛАРИ

1. Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ҳузуридаги "Ўзбекистон Республикаси умумтаълим мактабларини қуриш ва жиҳозлаш, 2-босқич" лойиҳасини амалга ошириш мақсадида Ислох тараққиёт банки (ИТБ) томонидан Ўзбекистон Республикаси ҳукуматида имтиёзли кредит ажратилган бўлиб, ушбу маблағнинг маълум бир қисми қуйида келтирилган умумтаълим мактабларининг қурилиши билан боғлиқ шартнома доирасидаги тўловларни амалга ошириш учун кўзда тутилган. Тендер савдолари ИТБнинг товар ва хизматларни харид қилиш йўриқномасига мувофиқ, ИТБнинг барча аъзо давлатлари иштирокчилари учун очик ҳисобланади.

2. Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги тегишли салоҳият ва ҳуқуқларга эга бўлган барча ташкилот ва идоралардан қуйидаги объектларнинг қурилиши бўйича муҳрланган таклифларни қабул қилади:

Лот т/р	Манзили	Қуввати (ўқувчи ўрни)
1	Қорақалпоғистон Республикаси, Эллиқалъа тумани, «Қирқиз» ҚФЙ, 18-мактаб	216
2	Қорақалпоғистон Республикаси, Тўртқўл тумани, «Оққамиш» ҚФЙ, янги мактаб	216
3	Қорақалпоғистон Республикаси, Шуманай тумани, «Дехқонбод» ҚФЙ, 9-мактаб	216
4	Бухоро вилояти, Пешку тумани, «Пешку» ҚФЙ Хўпқалак қишлоғи, 6-мактаб	216
6	Бухоро вилояти, Шофиркон тумани, «Жўйрабод» ҚФЙ, 45-мактаб	216
7	Бухоро вилояти, Ромитан тумани, «Ромитан» ҚФЙ Уба қишлоғи, 10-мактаб	216
11	Қашқадарё вилояти, Чироқчи тумани, «Шўрбозор» ҚФЙ, Пахтакор қишлоғи, 127-мактаб	216

3. Тендер ҳужжатларини Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ҳузуридаги Лойиҳани амалга ошириш гуруҳи (ЛАОГ) (Манзил: Тошкент шаҳри, Мустақиллик майдони, 5-уй, 813-хонадан (тел/факс: 239-17-05, электрон манзил: uzb_020@yahoo.com)) харид қилиб олиш мумкин. Тендер ҳужжатларининг ҳар бир тўплами учун ҳар қандай ҳолда қайтариб олинмайдиган 200 АҚШ доллари (маҳаллий иштирокчилар учун пул ўтказилаётган санадаги Ўзбекистон Республикаси Марказий банки томонидан белгиланган курс бўйича сўмдаги қийматида) микдориди тўлов амалга оширилганини тўғрисидаги тўлов талабномаси тақдим этилганидан сўнг олиш мумкин.

4. Тендер таклифлари тендер ҳужжатларини очиб қунидан бошлаб 90 кун давомидида ҳақиқий ҳисобланади. Иштирокчилар ўзлари таклиф этаётган нархнинг 2,5% микдоридида тендерда иштирокини кафолатловчи Банк кафолат хатини ҳам тақдим этишлари лозим. Тендер ҳужжатлари (танловнинг ёпилиши 2014 йил 13 январь соат 15:00га мўлжалланмоқда) Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги ҳузуридаги ЛАОГ томонидан қабул қилинади. (Манзил: Тошкент шаҳри, Мустақиллик майдони, 5-уй, 813-хона. тел/факс: 239-17-05, электрон манзил: uzb_020@yahoo.com). Тендер ҳужжатларининг очилишида ушбу халқаро тендер савдолари қатнашчиларининг хоҳиш билдирган вакиллари иштирок этишлари мумкин.

5. Тендер савдоларида қайта ташкил топиш (бўлиниш, қўшилиш), тугатилиш, банкротлик босқичида бўлган ҳамда мулки хатланган ташкилот ва идоралар қатнашиш ҳуқуқига эга эмас.

6. Тендер таклифларида таклиф этилаётган нархнинг 10 фоизидан кўп бўлган субподряд шартномаларни кўрсатиш лозим.

7. Ресурслар ведомости тўлдирилганда қурилиш ташкилотининг бошқа сарф харажатларини бирма-бир тўлиқ кўрсатиш лозим.

8. Тендерда иштирокини кафолатловчи Банк кафолат хати барча иштирокчилар томонидан тақдим этилиши шарт. Банк кафолат хатлари Ўзбекистон Республикаси Марказий банкнинг 24.03.2012 йилда 10/1-сонли қарори билан тасдиқланган низом талабларига мувофиқ бўлиши талаб этилади.

9. Танлов иштирокчиларининг талаб қилинган энг кам бажарган қурилиш ишлари ҳажми уч йилда 2,5 млн. АҚШ долларининг сўмдаги эквивалентидан кам бўлмаслиги шарт.

10. Мазкур тендер савдолари халқаро бўлганлиги сабабли қатнашчилар ўз тендер таклифларини АҚШ долларида қўшилган қиймат солиғисиз (ҚҚС) кўрсатишлари лозим (тендер савдолари қатнашчилари ҚҚС тўлашдан қозқ қилинган).

Халқ таълими вазирлиги кириб келаётган 2014 — янги йил байрамида Меҳрибонлик уйлари тарбияланувчилари, ота-она қаровисиз қолган болалар, шунингдек, ижтимоий ҳимояга муҳтож ва кўп болали оилалар фарзандларига “Президент совғаси”ни тайёрлаш учун ширинликлар, канцелярия маҳсулотлари ва уларни жойлаштиришга мўлжалланган кичик ва катта махсус қутилар харид қилиш мақсадида танлов савдоларини

ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Танлов номи: Меҳрибонлик уйлари тарбияланувчилари, ота-она қаровисиз қолган болалар, шунингдек, ижтимоий ҳимояга муҳтож ва кўп болали оилалар фарзандларига “Президент совғаси”ни тайёрлаш учун ширинликлар, канцелярия маҳсулотлари ва уларни жойлаштиришга мўлжалланган кичик ва катта махсус қутилар харид қилиш.

Буюртмачи: Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги.

Манзил: Тошкент шаҳар, 100159, Мустақиллик майдони, 5-уй.

Мойлаштириш: Ҳомийлик маблағлари ҳисобидан амалга оширилади.

Буюртмачи мазкур танлов савдоларига Меҳрибонлик уйлари тарбияланувчилари, ота-она қаровисиз қолган болалар, шунингдек, ижтимоий ҳимояга муҳтож ва кўп болали оилалар фарзандларига “Президент совғаси”ни тайёрлаш учун ширинликлар, канцелярия маҳсулотлари ва уларни жойлаштиришга мўлжалланган кичик ва катта махсус қутиларни харид қилиш учун улгуржи савдо ташкилотлари, наشريётлар ва ишлаб чиқарувчиларни тақлиф этади.

Меҳрибонлик уйлари тарбияланувчилари, ота-она қаровисиз қолган болалар, шунингдек, ижтимоий ҳимояга муҳтож ва кўп болали оилалар фарзандларига “Президент совғаси”ни тайёрлаш учун ширинликлар, канцелярия маҳсулотлари ва уларни жойлаштиришга мўлжалланган кичик ва катта махсус қутиларнинг номи, техник талаблари, миқдори ва энг юқори нархи куйидагилар:

Лот	№	Маҳсулот номи	Ўлчов бирлиги	Умумий миқдори	Техник талаблари	Маҳсулотнинг энг юқори (максимал) нархи (сўмда)
Ўқув қуроллари						
I	1	Рангли қоғозлар тўплами	тўплам	11000	Рангли қоғозлар ўлчами 297X207 мм. (+/-2). Рангли қоғозлар тўплами муқоваси оғирлиги 150 гр.ли қоғоздан ишланади. Рангли қоғозлар тўплами 12 хил рангда, ранги 4+0, оғирлиги 70 гр.ли қоғоздан ишланган бўлиши шарт.	1 520
	2	Расм дафтари	дона	11000	Расм чизиш учун дафтар ўлчами 288X203 мм. (+/-2). Расм дафтари арақлар сони 12 арақ. Расм чизиш учун оғирлиги 120 гр., оқлиги 93 фоиздан кам бўлмаган қоғоздан ишланади. Расм дафтари муқоваси 140 гр.ли қоғоздан ишланади. Муқова ранги 4+0.	1 300
	3	Ўқув дафтари	дона	11000	Ўзув учун дафтар ўлчами 170X205 мм.ли (+/-2), оқлиги 74-88 фоиз, оғирлиги 80 гр.ли офсет қоғоздан ишланади. Ўзув дафтари 12 арақдан иборат. Муқова ранги 4+0.	300
	4	Блокнот	дона	11000	Блокнот 100-110X145-155 мм. (+/-2 мм). Муқова ранги 4+0, оғирлиги 150 гр.ли қоғоздан ишланади. Блокнот ўзув қисми арақлари 40-50 арақли, ранги 1+0, оғирлиги 70 гр.ли офсет қоғоздан ишланади.	2 800
II	1	Акварел бўёқ	тўплам	11000	Пластмассадан ишланган қутига жойлаштирилган, ҳар бир қювети 2,7 куб.см.дан иборат. Расм чизиш учун 12 хил рангдан иборат.	6 050
	2	Рангли қаламлар тўплами	тўплам	11000	Расм чизиш учун рангли қаламлар тўплами 24 хил рангда узунлиги 17,5 мм. Диаметри — 7 мм. Юмшоқлиги — 2 мм. Қутиси рангли картондан ишланади.	6 500
	3	Ластик-ўчиригич	дона	11000	Юмшоқ резинадан ишланган эластикли ўлчами 40X15X10 мм. Ранги оқ.	1 050
	4	Фломастер	тўплам	11000	Фломастерлар тўплами 10 хил рангда. Қутиси рангли картондан ишланади.	10 200
	5	Қалам очқич	дона	11000	Пластмасса корпусга жойлаштирилган металдан ишланган қалам очувчи ускунадан иборат. Ўлчами 43X26X24 мм.	1 400
	6	Пластик папка	дона	11000	Ўқув қуроллари жойлаштириш учун пластикдан ишланган папка. Ўлчами 230X330 мм.	1 350
	7	Расм чизиш учун тўплам	тўплам	11000	Тўплам циркул, қалам, чизғич, учбурчак-чизғич, транспортёрдан иборат.	8 000
	8	Рангли ручкалар тўплами	тўплам	11000	4 хил рангда ручкалар тўплами. Ручка корпуси пластмассадан, ручка солиш учун футляр пластикдан ишланади.	4 700
ШИРИНЛИКЛАР						
	1	«Шоколадный принц» вафл-торт	дона	11000	Маҳсулот оғирлиги 290 гр. Маҳсулотни ишлаб чиқарувчи Россия Федерацияси.	11 260
III	2	«Millenium» плиткали шоколади	дона	11000	Маҳсулот оғирлиги 100 гр. Маҳсулотни ишлаб чиқарувчи Россия Федерацияси.	5 020
	3	«Nestle» плиткали шоколади	дона	11000	Маҳсулот оғирлиги 100 гр. Маҳсулотни ишлаб чиқарувчи Россия Федерацияси.	4 580
	4	«Kit-kat» батон шоколади	дона	11000	Маҳсулот оғирлиги 46 гр. Маҳсулотни ишлаб чиқарувчи Россия Федерацияси.	2 460
	5	«Kinder Delice» кекс бис-квитли	дона	11000	Маҳсулот оғирлиги 42 гр. Италияда ишлаб чиқарилган.	3 020
	6	«Mars» батон шоколади	дона	11000	Маҳсулот оғирлиги 50 гр. Маҳсулотни ишлаб чиқарувчи Россия Федерацияси.	2 900
	7	«Kinder Surprise» шоколад ўйинчоқли	дона	11000	Маҳсулот оғирлиги 20 гр. Италияда ишлаб чиқарилган.	4 050
	8	«M&M's» шоколади	дона	11000	Маҳсулот оғирлиги 45 гр. Маҳсулотни ишлаб чиқарувчи Россия Федерацияси.	2 790
	9	«Super kontik» печеньееси	дона	11000	Маҳсулот оғирлиги 100 гр. Маҳсулотни ишлаб чиқарувчи Россия Федерацияси.	2 120
	10	«Choko-pie» печеньееси	дона	22000	Маҳсулот оғирлиги 30 гр. Маҳсулотни ишлаб чиқарувчи Россия Федерацияси.	1 630
	11	«Klyovo» конфети (ёғоқли)	дона	22000	Маҳсулот оғирлиги 12—15 гр. Маҳсулотни ишлаб чиқарувчи Украина.	430
	12	«Super Djek» вафли	дона	11000	Маҳсулот оғирлиги 25—30 гр. Маҳсулотни ишлаб чиқарувчи Украина.	680
	13	«Skazka Rasskazka» вафли	дона	11000	Маҳсулот оғирлиги 25—30 гр. Маҳсулотни ишлаб чиқарувчи Украина.	470
	14	«Meva» шарбати	дона	11000	Маҳсулот оғирлиги 200 мл. Маҳсулотни ишлаб чиқарувчи Ўзбекистон Республикаси.	960
	15	«Chupa-chups» конфети	дона	11000	Маҳсулот оғирлиги 10 гр. Маҳсулотни ишлаб чиқарувчи Россия Федерацияси.	610
ҚУТИЛАР						
IV	1	Совғаларни жойлаштириш учун совға қутиси	дона	11000	Ўлчами: 370x315x87 мм. (+/-5 мм.) Бўёқлиги: 4+0, бир томонлама ламинат, Микрографактон, юқори қатлами — картон мелованланган, зичлиги 250 гр./м², пастги қатлами — офсет қоғоз, зичлиги 80 гр./м², оқ рангда пластмасса ручкали, томонларига Янги йил тадбирига мос равишда дизайн берилган.	5 950
	1	Гофракути	дона	1100	Ўлчами: 920x330x385 «Президент арчаси — 2013» расми билан, маркasi П сиртки қисми оқ қоғозли	7 496

Барча маҳсулотлар жорий йилнинг 15 декабрига қадар етказилиши ҳамда ширинликларнинг эскириш муддати 2014 йил 20 январдан кам бўлмаслиги шарт.

Танлов савдоларида қатнашиш истагини билдирган корхона ва ташкилотлар лотлар қисмида тегишли ҳужжатларни ёпиқ ҳолда (муҳрланган конверт) расмий мурожаат хат орқали **2013 йил 22 ноябрга** қадар Тошкент вақти билан соат **15.00 гача** Танлов комиссиясига Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги (Манзил: 100159, Тошкент шаҳри, Мустақиллик майдони, 5-уй, телефон (+99871) 239-13-35, факс (+99871) 239-89-84 вазирликнинг **девоҳонасига** топширишлари шарт. Кўрсатилган муддатдан кечикканларнинг мурожаатлари инобатга олинмайди.

Буюртмачи қатнашчилар томонидан Танлов тақлифини тайёрлаш билан боғлиқ бўлган ҳужжатларга жавобгар эмас.

МЕРГАНЛИК БИЗГА БЕГОНА ЭМАС

Болалик — уйинқароқлик даври. Бундай ёшда кўпчилик негидир камондан ўқ отишга қизиқади. Бу, эҳтимол, турли се-риаллар таъсири ёки болаликка хос табиат бўлса керак. Бироқ кечаягина ўртоқларим билан тол шохини кесиб, икки учини ил билан боғлаб, камон ясардик, қамишининг новдаларини эса ўқ қилиб, дарахтга ўрнатилган нишонга ким кўп теккизиш ўйнардик. Бир кўзни юмиб, иккинчи кўз билан нишонни аниқлаб, ўқ узардик, агар ўқимиз беҳато борса, жуда катта қаҳрамон-лик кўрсатгандек қувониб кетардик. Ўзимизни энг моҳир мер-ган ҳисоблардик...

Кейинги йилларда ўқ отиш спортни кенг оммалашмоқда. Жаҳон ва қитъа чемпионатла-ри мунтазам ўтказилаяпти. Ай-никса, тўрт йилликнинг энг ну-фузли спорт ўйинлари — Олимпиада дастуридан мумкин жой эгаллагани бутун дунёда ўқ отиш спортга қизиқишнинг ортишига сабаб бўлмоқда.

Вазирлар Маъжмасининг 2013 йил 17 октябрдаги «Ўзбе-кистон Республикасида ўқ отиш спортини ривожланти-риш чора-тадбирлари тўғри-сида»ги қарори ижросини таъ-минлаш мақсадида ҳамда ўқувчи-спортчиларни ўқ отиш ҳамда стенда ўқ отиш бўйича халқаро мусобақаларга тайёр-лаш ва муваффақиятли ишти-рокин таъминлаш учун зарур чарт-шароит яратиш бораси-а амалий ишлар олиб борил-моқда.

Хусусан, Халқ таълими ва-зирлиги томонидан юқорида-ги қарор ижросини таъминлаш мақсадида «Болалар ва ўсмир-лар спорт мактабларида ўқ отиш спортини ривожланти-риш чора-тадбирлари тўғри-

сида»ги буйруқ қабул қилин-ди. Унга кўра, тизимдаги бо-лалар ва ўсмирлар спорт мак-табларида спортнинг ўқ отиш турлари бўйича қўшимча гу-руҳлар ташкил этиш ва ривож-лантириш, умумтаълим мак-табларида таълим олаётган ўқувчилар орасидан талантли ёшларни танабб олиш, халқа-ро мусобақалар, қитъа ва олимпия ўйинларида иштирок этувчи ўқувчи-спортчилар за-хирасини яратиш юзасидан ўқ отиш спорт тури бўйича фе-дерациялар билан ҳамкорлик-ни янада такомиллаштириш, ёшларнинг ўқув-машқ йиғин-ларида ўз вақтида қатнашиш-лари учун тегишли шароитлар яратилишини таъминлашга алоҳида аҳамият қаратилган.

Имконият бор жойда сама-радорлик кузатилади. Синф машғулотларида, одатда, қуролларнинг қўлланиш мақ-садлари, ҳатто жанговар ху-сусликлари ва таркибий қисм-лари, мўлжалга олиш қурил-маларининг тузилиши каби жиҳатлар ўрганилади. Ўқ отиш машқларида эса техник ҳара-

катларни бажариш малакала-ри оширилади, нишонларни кузатиш, масофани ҳисобга олиш, ўқ отиш қоидалари ўрга-тилади.

Маълумки, Ватан ҳимоячи-лари уни муносабати билан таълим-тарбия муассасалари-да, ҳарбий қисмларда ўқ отиш спортни бўйича ҳам мусобақа-лар ташкил этилади. Хусусан, Ўзбекистон мудофаасига қўмаклашувчи «Ватанпарвар» ташкилоти ҳамда Республика техник ва амалий спорт тур-лари маркази томонидан ўқ отиш спорт тури бўйича ёшлар ўртасида йил давомида мун-тазам равишда биринчилик-лар, мерганлик баҳслари ўтка-зиб келинмоқда.

Албатта, бундай тадбирлар ўз маҳсулини беради. Бугунги ўқувчи — эртанги Ватан ҳимо-ячиси. Ҳарбий хизматга чақи-рилувчи ёшлар ўртасида спортнинг бу турига қизиқиш уйғотиш орқали ҳарбий хиз-матга бўлган иштиёқи ҳам ошириб борилади.

Президентимиз бошчилиги-да мамлакатимиз мудофаа ти-зимини мустаҳкамлаш, Қурол-ли Кучларни тубдан ислоҳ қилиш, ихчам, юқори тайёр-гарликка эга, профессионал армияни шакллантириш, қола-вёра, юртимизда болалар спортини ривожлантириш учун улкан эътибор ҳамда ғамхўр-лик кўрсатилётгани она Ва-танга содиқ ҳимоячилар ва мо-ҳир спортчилар етишиб чиқи-шига туртки бўлмоқда.

Пойтахтимизда шарқ яккакурашлари ва жанг санъатла-ри усталари ўртасида махсус техника бўйича республика тур-нири бўлиб ўтди.

Суратда: турнирдан лавҳа.

Муҳаммад АМИН (ЎЗА) олган сурат.

Ўқ отиш спортни болалар-нинг саломатлигига, зехни ўткирлашишига ҳам ижобий таъсир этади. Масалан, бу спорт билан мунтазам шуғул-ланган ўқувчининг кўзлари соғлом, қомати тик бўлади. Айникса, фикрни жамлаш қобилияти ривожланади. Бун-дай ёшлар вазминлик билан ҳар бир ҳаракатини маълум бир тартиб ва мезонлар асо-сида онгли равишда бошқа-ришни ҳам ўрганишади.

Юртимизда болалар спорт-ини ривожлантириш орқали, энг аввало, уларнинг маънан ва жисмонан соғлом бўлиб ул-гайишларига эришиш, шунинг-дек, оммавий спорт турлари бўйича чемпионлар авлодини яратишдек эзгу мақсадларнинг бекаму кўст рўёбга ошиши кўзда тутилган. Ўқ отиш спортини ривожлантиришга қаратилган мазкур қарор ҳам юрт шаънини муносиб ҳимоя қиладиган спортчилар тайёр-лашга хизмат қилиши шубҳа-сиз.

Зоҳиджон ХОЛОВ,
«Ma'rifat» муҳбири

Олий таълим муассаса-ларида ўқув-тарбия жара-ёни билан бир каторда та-лабаларни жисмонан со-ғломлаштиришга ҳам ало-ҳида эътибор қаратилади. Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети спорт мажмуасида ўтка-зилган факультетларо мини футбол мусобақаси ҳам аини мақсадга хизмат қилди, десак муболага бўлмайди.

ПРОФЕССОРЛАР ВА ТАЛАБАЛАР МУСОБАҚАСИ

— Мазкур мусобақа талаба-лар орасида мини футболни оммалаштириб, ҳамжиҳатлик ва дўстлик алоқаларини мустаҳ-камлашга хизмат қилади, — дейди «Жисмоний маданият ва спорт» кафедраси мудир, олий тоифали ҳакам Мухтор Шоали-мов. — Шу орқали спортга бўлган қизиқиш ошади, соғлом турмуш тарзи шакллана бора-ди.

Мусобақада жами ўн икки жамоа иштирок этди. Улар ора-сида университет профессор-ўқитувчиларидан ташкил топган «Профессорлар» жамоасининг борлиги, айникса, эътиборли.

— Йилда икки бор ўтказила-диган мазкур мусобақада жа-моани майдонга бошлаб туша-ман, — дейди Ўзбекистонда хизмат кўрсатган ёшлар мураб-бийси Сайди Умиров. — Гарчи 75 ёшда бўлсам-да, ўзимни майдонда тетик ва бардам ҳис қиламан. Спорт билан мунта-зам шуғулланиш учун кун тар-тибидан алоҳида вақт ажра-таман.

Таъкидлаш керакки, спорт-ни оммалаштириш, талабалар-нинг бўш вақтини мазмунли ўтказиш, соғлом турмуш тар-зини тарғиб этишда бундай беллашувларнинг аҳамияти кат-та. Университет талабалари орасида спорт турлари бўйича республика ва халқаро мусоба-қаларда иштирок этиб, голиб ва совриндор бўлаётган тенг-дошларимиз талайгина.

Қизгин ва муросаз кечган мусобақа якунига кўра, 1-ўрин роман-герман филологияси фа-культети талабаларига насиб этди. Халқаро журналистика факультети талабалари ҳамда «Профессорлар» жамоаси ик-кинчи ва учинчи ўринларни қўлга киритди. Фолибларга уни-верситет касаба уюшмаси қўмитаси, «Қамолот» ЕИҲ бош-ланғич ташкилоти томонидан эсдалик совғалари ва кубок топширилди.

Дилшод РЎЗИҚУЛОВ,
ЎЗДЖТУ талабаси

реклама • Эълон • реклама • Эълон • реклама • Эълон • реклама • Эълон •

Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университети бўш (вакант) ўринлар учун кафедра мудир, профессор, доцент, катта ўқитувчи, ўқитувчи, ассистент лавозимларига

ТАНЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Биофизика; математик анализ; фалсафа ва фан ме-тодологияси; оптика ва лазерли физика; ижтимоий-гу-манитар йўналишлар бўйича чет тиллар; миллий ғоя ва ҳуқуқ таълими **кафедралари мудирлигига.**

Ҳисоблаш технологиялари ва математик моделлаш-тириш; тарих; миллий ғоя ва ҳуқуқ таълими **кафедра-лари профессорлигига.**

Биофизика; тупроқшунослик ва агрохимё; ижтимоий география, минтақавий иқтисодиёт ва демография; геол-огия; макроиқтисодиёт; умумий, ноорганик ва анали-тик кимё; физикавий ва коллоид кимё; информатика ва татбиқий дастурлаш; ҳисоблаш технологиялари ва ма-тематик моделлаштириш; назарий ва татбиқий меха-ника; дифференциал тенгламалар; математик анализ; эҳти-моллар назарияси ва математик статистика; ўзбек ада-биётшунослиги ва жаҳон адабиёти; фалсафа ва фан ме-тодологияси; ижтимоий фалсафа; психология; социоло-гия; астрономия ва атмосфера физикаси; умумий физи-ка; физикавий электроника; немис филологияси; инглиз филологияси; рус ва чет эл адабиётшунослиги **кафед-ралари доцентлигига.**

Генетика ва цитозембриология; ботаника, ўсимликлар физиологияси ва экология; геология; геохимё, минерал-огия ва петрография; информатика ва татбиқий дас-турлаш; математик физика; геометрия; археология ва этнология; ўзбек адабиётшунослиги ва жаҳон адабиёти; фалсафа тарихи ва мантик; ижтимоий фалсафа; ядро ва

назарий физика; француз филологияси **кафедралари катта ўқитувчилигига.**

Одам ва ҳайвонлар физиологияси; қуруқлик гидроло-гияси; геология; гидрология ва ГИС-технология; биз-несни бошқариш; иқтисодиёт назарияси; умумий, ноор-ганик ва аналитик кимё; полимерлар кимёси; табиий бирикмалар кимёси; археология ва этнология; Ўзбекис-тон тарихи; ижтимоий фалсафа; психология; социоло-гия; таржима назарияси ва қиёсий тилшунослик; инглиз филологияси; табиий йўналишлар бўйича чет тиллар; рус тили; миллий ғоя ва ҳуқуқ таълими **кафедралари ўқитувчилигига.**

Математик физика; оптика ва лазерли физика **ка-федралари ассистентлигига.**

Танловда қатнашиш учун қуйидаги ҳужжатлар тақдим этилиши лозим:

1. Ректор номига ариза.
2. Ишловчининг шахсий варақаси.
3. Маълумоти, илмий даража, илмий унвони ҳақида-ги диплом нусхалари.
4. Паспорт нусхаси.
5. Илмий ишлар рўйхати (факультет илмий котиби томонидан тасдиқланган ҳолда).
6. Малака ошириш тўғрисидаги гувоҳнома нусхаси.

Ҳужжатлар эълон чикқан кундан бошлаб 1 ой мuddатда қабул қилинади.

Манзил: Тошкент шаҳри, 174. Талабалар шаҳарчаси, ЎЗМУ, кадрлар бўлими. Тел: 246-03-92

ЁШ ЧАВАНДОЗЛАР МАКТАБИ

Наманган шаҳридаги ихтисослаштирилган болалар ва ўсмирлар олимпия захиралари от спорт мактаби ўз ўқувчилари билан фахрланса арзийдиган спорт масканларидан.

Зеро, вилоят, мамлакат миқёсидаги мусобақаларда юксак натижаларни қўлга киритаётган ўқувчилар спорт масканида кўп. Бу мактабда қўлай шароитга эга ипподром ва зотдор отлар мавжудлиги, малакали мураббийлар эса яратилган кенг имкониятлардан унумли фойдаланиб, ўқувчиларнинг спорт

маҳоратини ошириш билан бирга, ирода ва матонатини ҳам чиниқтираётгани самарасидир.

Суратларда: ёш спортчи Раҳматулла Маждидов мураббийси Фуломжон Ҳайдаров билан.

Хотам МАМАДАЛИЕВ (ЎЗА) олган суратлар.

реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама • эълон • реклама

Boshlang'ich ta'lim

Сўзда эмас, амалда кўмак!

Журналга обуна бўлсангиз:

— бошланғич таълим соҳасида Ўзбекистон ва жаҳондаги сўнгги янгиликлардан воқиф бўласиз;

— илғор таълим услубларини, замонавий техник воситаларни дарсларида қўллаётган бошланғич синф ўқитувчиларининг қизиқарли методик ва амалий тажрибалари билан танишасиз;

— педагогик маҳоратингизни такомиллаштириш мақсадида мутахассислар тавсиялари ва бошқа қимматли маълумотлар орқали малакангизни оширасиз ҳамда педагогик хазинангизни бойитасиз;

— журнал саҳифаларида ўзингизнинг методик материалларингиз билан иштирок этиш, бошланғич таълим соҳасидаги компетент шахсларнинг муносабатини билиш имкониятига эга бўласиз.

Шунингдек, йилнинг ҳар чорагида бир марта ўтказиладиган 7та номинациядан иборат танловда қатнашишингиз ва ғолиблик мукофотини олишингиз мумкин.

«Boshlang'ich ta'lim» журнали — сизнинг кўмакчингиз, қадрли ҳамкасблар!
Обуна бўлишга шовиллинг!

Янги тартибдаги обуначилар учун нашр индекси: 802
Корона ва ташкилотлар учун нашр индекси: 803

Ma'rifat

**TA'SIS
ETUVCHILAR:**

O'zbekiston Xalq ta'limi vazirligi, O'zbekiston Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi, O'zbekiston Ta'lim, fan va madaniyat xodimlari kasaba uyushmasi Markaziy Kengashi.

Bosh muharrir:
Abdusamat RAHIMOV

Tahrir hay'ati: Jumanazar BEK-NAZAROV, Baxtiyor DONIYOROV, Farrux JABBOROV (bosh muharrirning birinchi o'rinbosari), Husan NISHONOV (bosh muharrir o'rinbosari), Farhod RIZAYEV, Nurlan USMONOV (bosh muharrir o'rinbosari, "Учитель Узбекистана"), Mirzakarim XUDDIYEV, Baxtiyor YOQUBOV (mas'ul kotib), Aleksey CHUKARIN (mas'ul kotib, "Учитель Узбекистана"), Sa'dulla HAKIMOV.

Gazeta
O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida № 0067 raqam bilan ro'yxatga olingan.

ISSN 2010-6416

INDEKS: 149, 150. F-1118
Tiraji 35738.
Hajmi 4 bosma taboq. Ofset usulida bosilgan, qog'oz bichimi A-3.

«Ma'rifat»dan materiallarni ko'chirib boshish ixtiriyat ruxsati bilan amalga oshirilishi shart.
Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqir qilinmaydi va muallifga qaytarilmaydi.

Reklama materiallari uchun tahririyat javobgar emas.

MANZILIMIZ: 100083, Toshkent, Matbuotchilar ko'chasi, 32.

Web-site: www.marifat.uz

TELEFONLAR: mas'ul kotib—233-99-15, umumiy o'rta va maktabgacha ta'lim yangiliklari bo'limi — 233-53-14, fan, oliy va o'rta maxsus, kasb-hunar ta'limi yangiliklari bo'limi — 233-56-45, adabiyot, madaniyat, kasaba uyushmalari hayoti yangiliklari bo'limi — 233-54-49, ma'naviyat va maktabdan tashqari ta'lim yangiliklari bo'limi — 233-54-63, siyosat, xalqaro hayot va sport yangiliklari bo'limi — 233-76-40, reklama va marketing bo'limi — 233-42-92(faks), 236-54-17.

Bahosi sotuvda
erkin xarida

Dizaynerlar:

Liliya BINASHEVA,

Malo hat TOSHOVA.

Navbatchi muharrir:

Oybuvi OCHILOVA.

Navbatchi:

Bobomurod XUDOYBERDIYEV.

«Sharq» nashriyot-matbaa

aksionerlik kompaniyasi

bosmaxonasi.

Korxona manzili:

«Buyuk Turo» ko'chasi, 41-uy

UzA axborot — 28.50

Topshirildi — 21.50